

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΠΡΩΗΝ ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΗΣ
ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΤΗΣ. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ**

ΑΧΤΥΠΗ ΣΠ. ΖΩΗ (Α.Μ. 16553)

ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΚΗ ΧΑΡ. ΣΟΦΙΑ (Α.Μ. 16912)

ΒΕΝΙΟΥ ΙΓΝ. ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ (Α.Μ. 16898)

**ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ
ΚΑΜΠΟΥΡΗ ΜΑΡΙΑ**

Μ Ε Σ Ο Λ Ο Γ Γ Ι 2 0 2 0

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πολλά είναι τα κοινωνικά φαινόμενα που πρέπει να εξετάζονται κατά καιρούς ώστε να παρέχεται η δυνατότητα της ανάλυσης τους και στην πορεία της αντιμετώπισής τους. Ένα τέτοιο φαινόμενο είναι αυτό της φοροδιαφυγής που όπως και στις άλλες χώρες έτσι υπάρχει και στην Ελλάδα. Τα ζητούμενα είναι, τι το προκαλεί και με τι τρόπους επιτυγχάνεται.

Πολλοί πολίτες φοροδιαφεύγουν προσπαθώντας να αποφύγουν τους φόρους. Οι οικονομίες που θίγονται από την οικονομική κρίση συναντάται σε έξαρση το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Αυτό συμβαίνει λόγω των εκτάκτων μέτρων που λαμβάνονται με αποτέλεσμα οι νόμοι να είναι στην πλειονότητα τους πολύπλοκοι και αναποτελεσματικοί. Είναι μια νοσηρή πραγματικότητα που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι εκάστοτε κυβερνήσεις.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπίσει το κράτος. Κάθε κυβέρνηση ένα από τα στοιχεία που βάζει είναι η πάταξη της φοροδιαφυγής. Υπάρχουν πολλοί τομείς στην οικονομία που παρουσιάζεται το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Στην παρούσα εργασία επιλέχθηκε ο κλάδος της εστίασης, όπου αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της Ελληνικής οικονομίας που εκτός από πολλές επιχειρήσεις διαθέτει και πολύ προσωπικό. Ως τομέας παρουσιάζει ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό το οποίο είναι η ποικιλομορφία που διαθέτει ως προς τις επιχειρήσεις δίνοντας την ευκαιρία για ασφαλέστερη και πιο ενδιαφέρουσα έρευνα ως προς το φαινόμενο της φοροδιαφυγής σε αυτό τον τομέα. Η παρούσα εργασία έγινε με σκοπό την ανάλυση του φαινομένου χρησιμοποιώντας ως εργαλείο ερωτηματολόγιο. Μέσα από αυτό εξετάστηκαν οι παράγοντες και οι λόγοι που σχετίζονται με το φαινόμενο αυτό. Τέλος παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Φόρος

Φοροδιαφυγή

Αιτίες Φοροδιαφυγής

Μέθοδοι Φοροδιαφυγής

Παραοικονομία

Εστίαση

Επισιτιστικές Επιχειρήσεις

Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα

Φοροδιαφυγή στην εστίαση

Φορολογικοί έλεγχοι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	I
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	II
ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ	III
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	IV
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	VII
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	VII
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	VIII
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	1
ΕΝΝΟΙΕΣ	1
1.1 Ορισμός φόρου	1
1.2 Διάκριση και χαρακτηριστικά φόρου	2
1.3 Φορολογικές αρχές	3
1.4 Φοροδιαφυγή	3
1.5 Αιτίες φοροδιαφυγής	4
1.6 Συνέπειες φοροδιαφυγής	6
1.7 Παραοικονομία	7
1.8 Επιπτώσεις παραοικονομίας	8
1.9 Επίλογος	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	12
Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	12
2.1 Εισαγωγή	12
2.2 Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα	13
2.3 Φοροδιαφυγή στην εστίαση	14
2.4 Μέθοδοι φοροδιαφυγής στην εστίαση	14

2.5 Αιτίες φοροδιαφυγής	17
2.6 Φορολογικοί μηχανισμοί	18
2.7 Κεντρική Υπηρεσία	19
2.8 Εξέλιξη του κύκλου εργασιών στον τομέα της εστίασης	22
2.9 Επίλογος	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	24
Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	24
3.1 Εισαγωγή	24
3.2 Λογιστική νομοθεσία για τις επισιτιστικές επιχειρήσεις	24
3.3 Φορολογική νομοθεσία	26
3.4 Μη εκπιπτόμενες Δαπάνες	30
3.4.1 Παραδείγματα μη εκπιπτόμενων δαπανών	30
3.5 Φορολογικοί έλεγχοι	32
3.5.1 Ελεγκτική	32
3.5.2 Η αμοιβή και η εκπαίδευση του προσωπικού	34
3.5.3 Η είσπραξη των εσόδων	36
3.6 Αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος	37
3.7 Επίλογος	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	39
ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	39
4.1 Εισαγωγή	39
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	64
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	66

Οι Αχτύπη Σπ. Ζωή (Α.Μ. 16553), Γιαννουλάκη Χαρ. Σοφία (Α.Μ. 16912) , Βενιού Ιγν. Χριστίνα Γαρυφαλλιά (Α.Μ. 16898) Βεβαιώνουμε ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη πτυχιακή εργασία είναι αποκλειστικά ατομικά δικό μας. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον τελούμε εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρος μας, μας αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.

Οι βεβαιούσες

Αχτύπη Σπ. Ζωή (Α.Μ. 16553)

Γιαννουλάκη Χαρ. Σοφία (Α.Μ. 16912)

Βενιού Ιγν. Χριστίνα Γαρυφαλλιά (Α.Μ. 16898)

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕ = Ανώνυμη Εταιρεία

Α.Ε.Π. = Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν

Α.Φ.Μ. = Αριθμός Φορολογικού Μητρώου

ΕΝΦΙΑ= Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων

Ε.Λ.Π. = Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

Η/Υ = Ηλεκτρονικός Υπολογιστής

Η.Π.Α. = Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

ΙΚΑ= Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Κ.Β.Σ. = Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων

Κ.Φ.Δ.= Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας

Ν. = Νόμος

ΥΠ. Ε.Ε. = Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων

Φ.Α.Ε.Ε. = (ΔΟΥ) Φορολογίας Ανώνυμων Εμπορικών Εταιριών

ΦΑΠ= Φόρος Ακίνητης Περιουσίας

Φ.Η.Μ. = Φορολογικός Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός

Φ.Π.Α. = Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο φόρος αποτελεί μια υποχρεωτική καταβολή που γίνεται από το φορολογούμενο προς το κράτος. Είναι ένα μέσο χρηματοδότησης του κράτους ώστε να έχει τη δυνατότητα κάλυψης όλων των δημοσίων δαπανών. Η ανταπόδοση έρχεται μακροπρόθεσμα στους πολίτες καθώς οι φόροι καλύπτουν τις δημόσιες δαπάνες οι οποίες φτάνουν ως υπηρεσίες στους φορολογούμενους.

Με την φοροδιαφυγή ο φορολογούμενος αποδίδει μικρότερο φόρο απ' ότι του αναλογεί. Αυτό ενισχύει και το φαινόμενο της παραοικονομίας. Όπως αναφέρεται και στην εργασία το ελληνικό φορολογικό σύστημα κυρίως χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα. Ένας λόγος που συμβαίνει αυτό είναι ότι περιλαμβάνει πολλές και μικρές φορολογικές επιβαρύνσεις.

Τέλος οι προσπάθειες που έγιναν από το παρελθόν μέχρι σήμερα έχουν ως αποτέλεσμα τον προσδιορισμό πολλών υποχρεώσεων επιφέροντας ταυτόχρονα αύξηση και του λειτουργικού κόστους. Για τους παραπάνω λόγους επιλέχθηκε αυτό το θέμα πιστεύοντας ότι μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση του φαινομένου, καθώς η στέρηση των εσόδων από το κράτος έχει αντίκρυσμα σε όλους τους φορολογούμενους. Η παρούσα εργασία περιέχει τέσσερα κεφάλαια τα οποία είναι τα εξής:

Στο πρώτο και το δεύτερο αναλύονται ορισμοί χρήσιμοι για την εργασία, στο τρίτο αναλύονται η φορολογική και λογιστική νομοθεσία που σχετίζονται άμεσα με το θέμα της φοροδιαφυγής και στο τελευταίο κεφάλαιο γίνεται η έρευνα. Κλείνοντας παρατίθενται τα συμπεράσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1 Ορισμός φόρου

Στη σύγχρονη οικονομία οι φόροι είναι αυτοί που αποτελούν τα σημαντικά έσοδα του κράτους. Η υποχρεωτική καταβολή του φόρου ονομάζεται φορολογία. Η φορολόγηση των φυσικών και των νομικών προσώπων στο εισόδημά τους αποτελεί την άμεση φορολογία των φορολογούμενων και αποτελεί την σημαντικότερη πηγή εσόδων του κράτους. Εκτός από την άμεση υπάρχει και η έμμεση όπως είναι ο φόρος προστιθέμενης αξίας.¹ Το κράτος και το υπουργείο οικονομικών κατανέμει τον πλούτο που συγκεντρώνεται μέσα από τους φόρους στην κοινωνία ανάλογα με το που υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη μέσα στην κοινωνία καλύπτοντας τις κρατικές δαπάνες.

Οι πόροι του κράτους στηρίζονται στη φορολογική πολιτική που εφαρμόζει η κυβέρνηση. Η εισοδηματική πολιτική που εφαρμόζεται και που στηρίζονται τα δημόσια έσοδα στα περισσότερα κράτη έχει ως στόχο την είσπραξη των φόρων. Μεγάλο μέρος των δημοσίων εσόδων αποτελείται από τους φόρους σε σημείο που μπορεί να φτάσει και το 90%.

Η επιβολή των φόρων μπορεί να γίνει με πολλούς φόρους. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω υπάρχουν οι άμεσοι φόροι που πληρώνουν οι πολίτες ανάλογα με το είδος και το ύψος των εισοδημάτων τους και οι έμμεσοι φόροι που πληρώνουν οι καταναλωτές κατά την αγορά αγαθών και υπηρεσιών. Μέσα από αυτούς τους φόρους το κράτος μπορεί να καλύψει τις λειτουργικές του δαπάνες που προσφέρει στους πολίτες. Μπορεί κανείς να πει ότι είναι μία εισφορά των πολιτών προς το κράτος ώστε να απολαμβάνουν υπηρεσίες για την κάλυψη βασικών αναγκών όπως υγείας, εκπαίδευσης, προστασίας κ.α.²

Ο δημοσιονόμος Gsiton Jeze ως ορισμό του φόρου έδωσε την χρηματική παροχή που επιβάλλεται αναγκαστικά από το κράτος σε βάρος ιδιωτών. Η παροχή αυτή έχει στόχο την κάλυψη δημοσίων εξόδων. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά του φόρου.³

1) Έχει χαρακτηριστικό την οριστικότητα. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να επιστραφεί
2) Δεν έχει χαρακτήρα αντιπαροχής
3) Ο φόρος έχει αναγκαστικό χαρακτήρα

Πίνακας 1.1: Χαρακτηριστικά του φόρου

Πολλοί πιστεύουν ότι τα κράτη πρέπει να κάνουν αναδιανομή των φόρων που εισπράττουν παίρνοντας περισσότερα από τους έχοντας και λιγότερα από τους μη έχοντας εξισώνοντας έτσι τη ζωή των πολιτών που ζουν μέσα στην ίδια την κοινωνία. Το κράτος εισπράττει μεγαλύτερους φόρους από όσους έχουν μεγάλα εισοδήματα και χορηγεί παροχές σε όσους είναι άνεργοι ή έχουν πολύ χαμηλά εισοδήματα. Αυτό ονομάζεται κοινωνική

¹ www.wikipedia.gr

² www.wikipedia.gr

³ Μπάλης Θεοχ., σελ.310.

πολιτική. Το κράτος αντλώντας εισοδήματα μέσω των φόρων έχει τη δυνατότητα να την ασκήσει. Βέβαια πρέπει να εφαρμόζονται πάντα οι κανόνες των φόρων που αναφέρονται στον παρακάτω πίνακα 1.2 και οι αρχές που αναφέρονται στον πίνακα 1.3:

1) Της καταλληλότητας
2) Της βεβαιότητας
3) Της δικαιοσύνης
4) Της οικονομικότητας

Πίνακας 1.2: Κανόνες των φόρων

1) Η ισότητα της φορολογικής διαδικασίας
2) Ο φόρος πρέπει να είναι αποδοτικός

Πίνακας 1.3: Οι σημερινές αρχές του φόρου

1.2 Διάκριση και χαρακτηριστικά φόρου

Στη συνέχεια γίνεται περαιτέρω ανάλυση της διάκρισης και των χαρακτηριστικών του φόρου. Οι φόροι διακρίνονται σε εισοδήματος, περιουσίας και δαπάνης. Σύμφωνα με τη φορολογική βάση ο φόρος εισοδήματος επιβάλλεται σε όλα τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα και το μέγεθος του φόρου υπολογίζεται με βάση το μέγεθος του εισοδήματος. Οι εταιρίες χωρίζονται σε ανώνυμες, ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες, ιδιωτικές κεφαλαιουχικές, περιορισμένης ευθύνης κ.α. Τα φυσικά πρόσωπα διακρίνονται σε μισθωτούς, καταναλωτές και σε ελεύθερους επιχειρηματίες. Ο φόρος εισοδήματος θεωρείται ότι είναι δίκαιος διότι πηγάζει από το μέγεθος του εισοδήματος. Έτσι οι φορολογούμενοι μπορούν να εισφέρουν στις δημόσιες δαπάνες ανάλογα με την οικονομική δυνατότητά τους. Είναι το είδος του φόρου που πρέπει να αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων της κάθε χώρας. Άλλο είδος φόρου είναι ο φόρος περιουσίας που πηγάζουν από τα περιουσιακά στοιχεία των φορολογούμενων. Είναι φόροι που υπολογίζονται στις μεταβιβάσεις των περιουσιών αλλά και στην κατοχή τους. Πρόκειται για τον ΕΝΦΙΑ, τον ΦΑΠ, των δωρεών, των μεταβιβάσεων και των κληρονομιών. Όλοι οι παραπάνω φόροι είναι άμεσοι. Ένας έμμεσος φόρος είναι ο φόρος προστιθέμενης αξίας που θεωρείται και φόρος κατανάλωσης. Αυτός επιβαρύνει τους φορολογούμενους κατά την απόκτηση αγαθών και υπηρεσιών⁴.

Χαρακτηριστικό γνώρισμα μεταξύ των δύο κατηγοριών (άμεσων και έμμεσων) είναι εάν γίνονται αντιληπτοί ή όχι από τους φορολογούμενους. Άμεσοι είναι εκείνοι που γίνονται αντιληπτοί από τους φορολογούμενους ενώ έμμεσοι εκείνοι που δεν γίνονται αντιληπτοί από τους φορολογούμενους.

⁴ Τάτσος Ν., σελ. 37

Ένα άλλο κριτήριο (διαχωρισμού σε άμεσους και έμμεσους) των φόρων είναι εάν βασίζονται στη φοροδοτική ικανότητα των φορολογούμενων. Εάν επιβάλλονται με βάση τη φοροδοτική ικανότητα τότε είναι άμεσοι καθώς φαίνεται και φοροδοτική τους ικανότητα διαφορετικά είναι έμμεσοι. Στο τελευταίο επιβαρύνονται όλοι με τον ίδιο φόρο ασχέτως εάν μπορούν να ανταποκριθούν.

1.3 Φορολογικές αρχές

Σύμφωνα με τα άρθρα 4, 20,36,73, 76 και το άρθρο 78 του Συντάγματος της Ελλάδος οι νομικές και φορολογικές αρχές είναι⁵:

- Η αρχή της βεβαιότητας του φόρου
- Η αρχή της καθολικότητας του φόρου
- Η αρχή για μη αναδρομικότητα του φόρου
- Η αρχή της νομιμότητας του φόρου
- Η αρχή της ισότητας του φόρου
- Η αρχή της συγκατάθεσης της βουλής για βεβαίωση αλλά και για την είσπραξη του φόρου

1.4 Φοροδιαφυγή

Πολλοί φορολογούμενοι επιλέγουν να αποκρύψουν εισοδήματα για να μην φορολογηθούν. Δηλαδή δηλώνουν λιγότερα έσοδα για να υπολογίζεται μικρότερος ο φόρος εισοδήματος. Στη συνέχεια δίνεται ο ορισμός της φοροδιαφυγής. Ως φοροδιαφυγή (tax evasion) νοείται κάθε παράνομη πράξη ή παράλειψη των φορολογουμένων, που έχει σκοπό τη μείωση της νόμιμης φορολογικής υποχρέωσης και την αποφυγή καταβολής του φόρου. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται οι τρόποι φοροδιαφυγής.

1) Μη εμφάνιση των πραγματικών πωλήσεων από τις οντότητες
2) Μη εμφάνιση των πραγματικών εισοδημάτων από τους λοιπούς φορολογούμενους
3) Η εμπορία λαθραίων εμπορευμάτων
4) Η δήλωση των περιουσιακών στοιχείων σε αξία μικρότερης της πραγματικής

Πίνακας 1.4: Τρόποι φοροδιαφυγής των φορολογούμενων

Σε γενικότερο επίπεδο είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ο όρος της φοροδιαφυγής. Δύσκολο το κάνει το γεγονός ότι υπάρχουν πολλά είδη φόρων και αυτό επιτρέπει τη

⁵ www.hellenicparliament.gr

φοροδιαφυγή με διαφορετικούς τρόπους σε κάθε επαγγελματική ομάδα. Κάτι πολύ σημαντικό που πρέπει να αναφερθεί στο σημείο αυτό είναι οι διαφορές που παρουσιάζουν οι έννοιες της φοροδιαφυγής μα την φοροαποφυγή. Πολλοί είναι αυτοί που ταυτίζουν απόλυτα τις δύο αυτές έννοιες έχοντας λανθασμένη αντίληψη. Η εθελοντική δήλωση στο χρονικό σημείο, των εισοδημάτων από τους φορολογούμενους είναι αυτό που δείχνει την φοροδιαφυγή από την φοροαποφυγή⁶. Πολλοί οι λόγοι που οδηγούν στη φοροδιαφυγή γιατί αντίθετα με την φοροαποφυγή είναι πράξη παράνομη.

Για την καλύτερη κατανόηση της έννοιας της φοροαποφυγής δίνεται ο παρακάτω πίνακας.

1) Όταν δηλώνεται όλο το φορολογητέο εισόδημα βάσει του φορολογικού νόμου αλλά ένα μέρος του εισοδήματος δεν φορολογείται από την ισχύουσα νομοθεσία. Τα εισοδήματα αυτά κάποιες φορές δεν δηλώνονται.
2) Το μέρος εκείνο των φόρων, το οποίο θα έπρεπε να πληρώνονται στο κράτος, αλλά δεν πληρώνονται επειδή η νομοθεσία προβλέπει κάποιες μειώσεις φόρου όπως σε ανάπηρους, σε δωρεές κ.α.

Πίνακας 1.5: Κριτήρια φοροαποφυγής

1.5 Αιτίες φοροδιαφυγής

Πολλοί ασχολούνται με το τι προκαλεί τους φορολογούμενους να διαφεύγουν στην φοροδιαφυγή. Θα έλεγε κανείς ότι είναι εμφανείς οι λόγοι που γίνεται αυτό. Όμως το γεγονός ότι δεν παρουσιάζουν όλες οι χώρες τον ίδιο βαθμό φοροδιαφυγής αλλά και οι πολίτες μιας χώρας δεν έχουν την ίδια τάση για φοροδιαφυγή είναι κάτι που πρέπει να ερευνάται. Η έρευνα αυτή έχει να κάνει με τους παράγοντες που προσδιορίζουν τη φοροδιαφυγή αλλά και με τους τρόπους που οι φορολογούμενοι καταφέρνουν να φοροδιαφύγουν. Μέχρι τώρα οι παράγοντες που οδηγούν στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής είναι φορολογικοί και μη φορολογικοί. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι σημαντικότεροι παράγοντες⁷:

➤ Το μορφωτικό επίπεδο των φορολογούμενων

Το μορφωτικό και το πολιτιστικό επίπεδο των πολιτών επηρεάζει το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Συγκεκριμένα όσο χαμηλότερα είναι τα επίπεδα των πολιτών μιας χώρας τόσο φαίνεται να είναι μεγαλύτερη η τάση για φοροδιαφυγή. Αυτό συμβαίνει επειδή οι φορολογούμενοι σε αυτές τις χώρες αδυνατούν να συνειδητοποιήσουν ότι τα έσοδα από τους φόρους χρησιμοποιούνται στην κάλυψη των δημοσίων εξόδων που ικανοποιούν συλλογικές ανάγκες. Εκτός από την κάλυψη των δημοσίων δαπανών, οι φορολογούμενοι με μειωμένο πολιτιστικό επίπεδο δεν έχουν την συναίσθηση των υποχρεώσεών τους προς το κοινωνικό σύνολο. Αυτό συμβαίνει επειδή στους ανθρώπους με χαμηλό πολιτιστικό επίπεδο υπερισχύει η αντίληψη ότι πρέπει να καλυφθούν οι ατομικές ανάγκες δείχνοντας αδιαφορία για τις συλλογικές.

⁶ Τάτσος Ν., (2012), σελ. 86-87.

⁷ Τάτσος Ν., σελ. 90-94.

➤ Η κατανομή του φορολογικού βάρους.

Σε κάθε κοινωνία υπάρχει κοινωνική δικαιοσύνη. Θα πρέπει η κατανομή των φορολογικών βαρών να είναι σύμφωνη με αυτή. Όταν δεν συμβαίνει αυτό τότε η φοροδιαφυγή είναι μεγαλύτερη. Όταν καταφέρνουν ορισμένες επαγγελματικές ομάδες να φοροδιαφεύγουν και αυτό μαθευτεί τότε μεγαλώνει η φοροδιαφυγή. Αυτό συμβαίνει και όταν παρέχονται φορολογικές απαλλαγές ή προνόμια για λόγους που δεν γίνονται αντιληπτοί. Αυτό συμβαίνει επειδή όσες επιχειρήσεις είναι συνεπείς δεν ανταγωνίζονται με τους ίδιους όρους με αποτέλεσμα να αναγκάζονται να φοροδιαφύγουν για λόγους άμυνας. Δημιουργείται αγανάκτηση των φορολογούμενων που είναι συνεπείς έναντι αυτών που φοροδιαφεύγουν με αποτέλεσμα τη μείωση σταδιακά της φορολογικής τους ηθικής και την επιθυμία τους να εξισωθούν φορολογικά με τους φοροφυγάδες και αυτούς που απαλλάσσονται από τη φορολογία. Αυτό ενισχύεται με την αύξηση και τη διατήρηση σε υψηλά επίπεδα η φορολογική επιβάρυνση εκείνων που είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Αυτό συμβαίνει όχι μόνο επειδή νιώθουν αδικημένοι αλλά και επειδή θα κληθούν να καλύψουν την απώλεια εσόδων που προκαλούν η παροχή φορολογικών προνομίων και η φοροδιαφυγή. Ακόμα όσο μεγαλύτερος είναι ο φόρος που καλούνται να πληρώσουν τόσο μειώνει το διαθέσιμο εισόδημά τους αδυνατώντας να καλύψουν ατομικές στους ανάγκες.

➤ Το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης

Μεγάλο ρόλο στον υπολογισμό του φόρου παίζει το ύψος των φορολογητέων εισοδημάτων. Σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία τα μεγαλύτερα εισοδήματα φορολογούνται στα υψηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια με τους υψηλούς φορολογικούς συντελεστές. Όσοι φορολογούνται στα υψηλά κλιμάκια έχουν μεγαλύτερη επιθυμία να φοροδιαφεύγουν. Ακόμα και όταν αυξηθεί το εισόδημα των φορολογούμενων, η φοροδιαφυγή λειτουργεί ως ασφαλιστική δικλίδα ώστε να μην αυξηθεί η φορολογία.

➤ Ο τρόπος δαπάνης των εσόδων

Η ορθολογική διαχείριση του δημοσίου χρήματος μειώνεται την τάση των πολιτών για φοροδιαφυγή καθώς οι φορολογούμενοι γνωρίζουν ότι οι φόροι κατανέμονται στις δημόσιες υπηρεσίες. Πρέπει να πιστεύουν οι φορολογούμενοι ότι οι δαπάνες έχουν κοινωνικό όφελος. Εάν με το δημόσιο χρήμα καλύπτεται μικρό κοινωνικό όφελος κάνοντας το κράτος σπατάλες τότε οι φορολογούμενοι δεν θα έχουν την άποψη ότι τα οφέλη δεν είναι αντίστοιχα των φόρων που καταβάλλουν. Αυτό θα έχει ως συνέπεια να αισθάνονται οι φορολογούμενοι ότι δεν έχει αντίκρισμα, στην φορολογική τους συνείδηση, η θυσία που κάνουν δίνοντας μέρος του εισοδήματός τους στο κράτος και αυτό το ποσό κακοδιαχειρίζεται. Ειδικότερα σε μία χώρα όπως είναι η Ελλάδα που τα τελευταία χρόνια οι πολίτες της έχουν υποφέρει από την οικονομική κρίση βλέποντας τα εισοδήματά τους να μειώνονται είτε επειδή μειώθηκαν οι μισθοί είτε επειδή αυξήθηκαν οι συντελεστές φορολογίας. Όλα αυτά ενισχύουν την τάση για φοροδιαφυγή.

➤ Η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος

Το φορολογικό σύστημα και ο τρόπος της λειτουργίας του και της διάρθρωσής του επηρεάζουν το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Αυτό συμβαίνει επειδή δεν παρέχουν τις ίδιες δυνατότητες για φοροδιαφυγή όλοι οι τύποι των φόρων. Ενδεχομένως εάν η καταβολή των φόρων γίνεται από ένα άτομο να μπορεί να γίνει καλύτερος έλεγχος καθώς ο έλεγχος σε λίγους σίγουρα γίνεται πολύ καλύτερα απ' ότι σε πολλούς. Φυσικά θα πρέπει μετέπειτα όσοι έχουν καταβάλει το φόρο να τον εισπράξουν από τους υπόλοιπους στο μέρος που τους αναλογεί. Επομένως η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος είναι σημαντική.

➤ Η οργάνωση και το επίπεδο των φοροτεχνικών υπηρεσιών

Η τεχνολογική εξέλιξη δίνει μεγάλες δυνατότητες για περιορισμό του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Η οργάνωση των υπηρεσιών του κράτους προϋποθέτει κατάλληλος εξοπλισμό και εξειδίκευση του προσωπικού. Μεγάλο ρόλο παίζει και η ηθική των ανθρώπων που εργάζονται στις φορολογικές αρχές προς αποφυγή ανεπιθύμητων φαινομένων.

➤ Ο βαθμός ανάπτυξης και οργάνωσης της οικονομίας

Στις προηγμένες χώρες οι συναλλαγές μεταξύ των φορολογούμενων είναι οργανωμένες οπότε τα φορολογικά όργανα έχουν στη διάθεσή τους περισσότερα στοιχεία που κάνει τον έλεγχο πιο εύκολο.

➤ Ο βαθμός οργάνωσης της αγοράς

Σε μία χώρα μπορεί πιο εύκολα να ελεγχθούν όταν υπάρχουν μεγάλες και λίγες επιχειρήσεις παρά μικρές και πολλές.

➤ Η διάρθρωση του εθνικού εισοδήματος της χώρας

Ο φόρος που πηγάζει από το εισόδημα και η φοροδιαφυγή σε αυτό το είδος του φόρου επηρεάζεται από τη διάρθρωση του εθνικού εισοδήματος. Αυτό συμβαίνει επειδή υπάρχουν εισοδήματα όπου η φοροδιαφυγή είναι εκ των πραγμάτων περιορισμένη. Τέτοια είναι τα εισοδήματα που εισπράττουν οι συνταξιούχοι και οι μισθωτοί στα οποία είναι ευκολότερη η παρεμπόδιση της φοροδιαφυγής έναντι των εισοδημάτων όπως από την άσκηση από επιχειρηματική δραστηριότητα που είναι πολύ πιο δύσκολη.

1.6 Συνέπειες φοροδιαφυγής

Παραπάνω αναφέρθηκαν οι αιτίες της φοροδιαφυγής. Όμως κάθε την αιτία την ακολουθούν πάντα και συνέπειες. Η φοροδιαφυγή αποτελεί αντικοινωνική συμπεριφορά έχοντας δυσμενείς επιδράσεις στη λειτουργία της οικονομίας⁸. Οι σημαντικότερες είναι:

1) Προκαλεί άδικη κατανομή των φορολογικών βαρών.

Όταν κάποιοι φορολογούμενοι μπορούν να φοροδιαφύγουν ενώ κάποιοι άλλοι όχι τότε προκαλούνται φορολογικές ανισότητες σε πολίτες που έχουν την ίδια φορολογική ικανότητα. Έτσι το βάρος της κατανομής πέφτει σε λιγότερο φοροφυγάδες. Η απώλεια των φορολογικών εσόδων που προκαλεί η φοροδιαφυγή έχει ως συνέπεια τη διατήρηση των υψηλών φορολογικών συντελεστών.

2) Μειώνει τη δυνατότητα άντλησης φορολογικών εσόδων και κατ' επέκταση περιορίζει τη δυνατότητα χρηματοδότησης των δημοσίων δαπανών.

Μια άλλη συνέπεια της φοροδιαφυγής είναι ο περιορισμός των δημοσίων δαπανών. Το κράτος βλέποντας ότι δεν μπορεί να αυξήσει τους φορολογικούς συντελεστές αυξάνοντας και τη φορολογική επιβάρυνση των συνεπών φορολογουμένων αναγκάζεται να περιορίσει τις κρατικές δαπάνες. Αυτό έχει ως συνέπεια να στερείται το κοινωνικό σύνολο πολύτιμες δημόσιες υπηρεσίες ή να τις απολαμβάνουν κάποιοι ενώ είχαν τη δυνατότητα να προσφέρουν αλλά δεν το έκαναν.

3) Μειώνει την αποτελεσματικότητα των φορολογικών μέτρων για την άσκηση οικονομικής πολιτικής.

⁸ Τάτσος Ν., σελ. 87-89.

Το κράτος είναι δύσκολο να καταφέρει να ελέγξει την φοροδιαφυγή όταν υπάρχει σε μεγάλο βαθμό. Παίρνοντας ένα μέτρο για την αντιμετώπιση π.χ. του πληθωρισμού αυξάνοντας την φορολογία, δεν θα έχει αποτέλεσμα εξαιτίας της φοροδιαφυγής. Έτσι τα φορολογικά μέτρα είναι αναποτελεσματικά όταν υπάρχει φοροδιαφυγή.

4) Διαταράσσει τους όρους ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων.

Μια άλλη συνέπεια της φοροδιαφυγής είναι η διατάραξη του υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Όσες επιχειρήσεις φοροδιαφεύγουν βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση απέναντι σε όσους είναι νομότυπες. Αυτό τους δίνει τη δυνατότητα να πωλούν σε χαμηλότερη τιμή τα εμπορεύματά τους σε σχέση με τις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις. Αυτό επιφέρει περισσότερους πελάτες σε όσους φοροδιαφεύγουν και λιγότερους σε όσες δεν φοροδιαφεύγουν.

5) Δεδομένου ότι η φοροδιαφυγή είναι συνήθως ευκολότερη στους άμεσους φόρους, το κράτος, αν δεν μπορέσει να την περιορίσει, θα δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα στους έμμεσους φόρους από ό, τι θα έκανε αν δεν υπήρχε φοροδιαφυγή.

Άλλη μια συνέπεια της φοροδιαφυγής, όπως ήδη έχει αναφερθεί, είναι ο άνισος καταμερισμός του φορολογικού βάρους. Υπάρχουν περιπτώσεις που τα χαμηλά και τα μεσαία εισοδήματα επιβαρύνονται με μεγαλύτερους φόρους από άλλους που έχουν μεγαλύτερα εισοδήματα αλλά τα αποκρύπτουν.

6) Επηρεάζεται αρνητικά η φορολογική συνείδηση των φορολογουμένων που είναι συνεπείς με τις υποχρεώσεις τους με αποτέλεσμα τη βαθμιαία εξάπλωση της φοροδιαφυγής σε όλο και μεγαλύτερο αριθμό φορολογουμένων.

Η κάθε κυβέρνηση κάνει προσπάθειες για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Μέσα από την πολιτική που ασκούν στους φορολογούμενους προσπαθούν ν' αντιμετωπίσουν τις δυσμενείς συνέπειες που προκαλεί το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Αναφέρθηκαν οι αρνητικές συνέπειες της φοροδιαφυγής. Υπάρχουν όμως και κάποιοι που πιστεύουν ότι η φοροδιαφυγή έχει και θετικές συνέπειες όπως την ενίσχυση της ρευστότητας των τραπεζών⁹.

1.7 Παραοικονομία

Η φοροδιαφυγή έχει μεγάλη επιρροή στην παραοικονομία. Κατά καιρούς έχουν δοθεί διάφοροι ορισμοί. Έχει επικρατήσει ως το τμήμα της μη μεταγραφόμενης στους εθνικούς λογαριασμούς οικονομικής δραστηριότητας, η οποία όμως θα έπρεπε να καταγράφεται. Σύμφωνα με τον ορισμό, μια οικονομική δραστηριότητα πρέπει να δημιουργεί μια προστιθέμενη αξία για να περιληφθεί στην παραοικονομία. Το μέγεθος της παραοικονομίας είναι ανάλογο με το μέγεθος τη φοροδιαφυγής (απόκρυψης εισοδημάτων). Αντίθετα η οργάνωση των εθνικών λογαριασμών έχει αντίστροφη επιρροή με την παραοικονομία¹⁰.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η φοροδιαφυγή έχει οφέλη προς τους φορολογούμενους ενώ ζημιώνει το κράτος και το κοινό καλό. Με τη σειρά της η φοροδιαφυγή επηρεάζει την παραοικονομία. Για όλα αυτά πρέπει να υπάρχουν «κίνητρα» και «δυνατότητες»¹¹. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τα κίνητρα ταξινομημένα σε τρεις κατηγορίες¹².

⁹ Σελ. 87

¹⁰ Τάτσος Ν., σελ. 87

¹¹ Σελ. 88

¹² Σελ. 89

<p style="text-align: center;">ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ I</p>	<p style="text-align: center;">Περιλαμβάνονται κίνητρα που αφορούν την μη πληρωμή ασφαλιστικών εισφορών και φορολογικών εισφορών</p>
<p style="text-align: center;">ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ II</p>	<p style="text-align: center;">Περιλαμβάνονται κίνητρα που αφορούν πιο ιδιαίτερες περιπτώσεις όπως τις ασφαλιστικές εισφορές των ανηλίκων και του κατώτερου μισθού, τον σεβασμό και την προστασία του περιβάλλοντος και με τις αγορές συναλλάγματος</p>
<p style="text-align: center;">ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ III</p>	<p style="text-align: center;">Περιλαμβάνονται κίνητρα που αφορούν την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στην υπόγεια οικονομία που αφορά τους μηχανισμούς του κράτους όταν παρουσιάζουν δυσκολία στην λειτουργία τους ωθώντας τις οικονομικές μονάδες να καταφύγουν στην παραοικονομία αποφεύγοντας τυχόν καθυστερήσεις. Συμπέρασμα ότι η οικονομική ανάπτυξη του κράτους έχει άμεση σχέση με την παραοικονομία.</p>

Πίνακας 1.6: Οφέλη από την παραοικονομική δραστηριότητα

1.8 Επιπτώσεις παραοικονομίας

Η παραοικονομία είναι ένα φαινόμενο που συνδέεται με την φοροδιαφυγή. Παραπάνω αναλύθηκε ο ορισμός της και στη συνέχεια θα δοθούν οι επιπτώσεις και τα αίτιά της. Υπάρχουν αρκετοί που ασχολούνται με την παραοικονομία. Άνθρωποι κυρίως που ασχολούνται με τις κοινωνικές επιστήμες. Όσο περνούν τα χρόνια τόσο μεγαλύτερη φαίνεται να είναι αυτή η συμμετοχή. Σύμφωνα με τον ορισμό που δόθηκε στην ενότητα 1.7 παρουσιάζονται κάποια σημαντικά στοιχεία του φαινομένου όπως η εξέταση της προστιθέμενης αξίας και του αντικειμένου της και ο κρατικός μηχανισμός που ασχολείται με

την μέτρηση του φαινομένου¹³. Σημαντικές αιτίες που οδηγούν στην παραοικονομία είναι οι ακόλουθες¹⁴:

- ο Το φαινόμενο επηρεάζεται από το φορολογικό ήθος των πολιτών. Η κυβέρνηση πρέπει να κερδίσει την εμπιστοσύνη τους. Οι αποδόσεις των παραοικονομικών δραστηριοτήτων δεν είναι ανάλογες μόνο από την ένταση που γίνονται οι κρατικοί έλεγχοι. Όσο αυξάνεται η προσδοκώμενη τιμωρία από τους ελέγχους των αρχών μπορεί να φέρει αντίθετα αποτελέσματα.

- ο Εξαιτίας της οικονομικής κρίσης που περνάει η χώρα ο αυξανόμενος αριθμός των μεταρρυθμίσεων είναι απαραίτητος. Όμως αυτός είναι και ένας λόγος που εξηγεί γιατί πολλά άτομα στρέφονται στην παραοικονομία. Αυτό γίνεται γιατί οι μεταρρυθμίσεις αφορούν τα βάρη της οικονομίας που είναι η φορολογία και οι ασφαλιστικές εισφορές.

- ο Η αγορά εργασίας είναι ακόμα ένας τομέας που επηρεάζει την παραοικονομία. Όσο αυξάνεται η ανεργία τόσο φαίνεται να ενεργοποιείται και το φαινόμενο της παραοικονομίας.

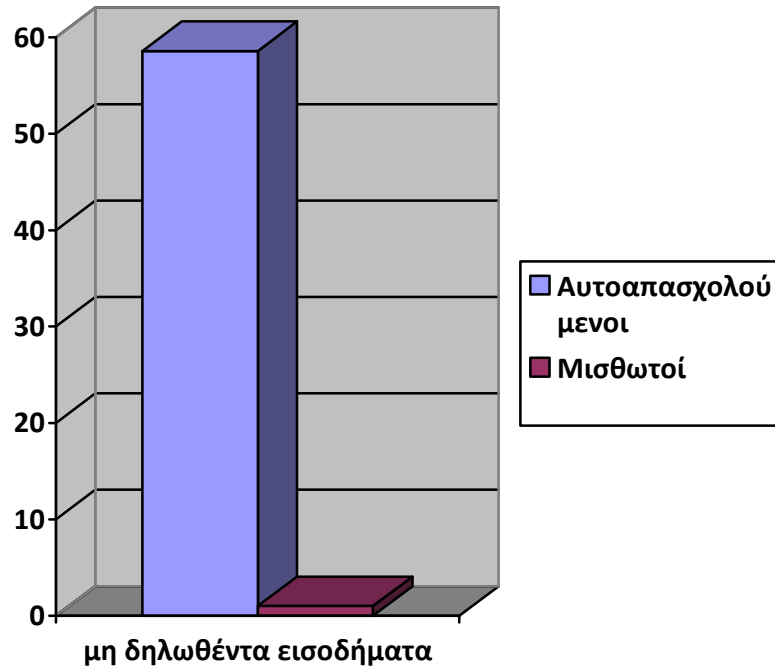
- ο Όλα τα παραπάνω αναφέρθηκαν σε συγκεκριμένα φυσικά πρόσωπα και οντότητες. Κατά μεγάλη πιθανότητα υπάρχουν κάποιοι οικονομικοί τομείς που επηρεάζουν μαζικά το φαινόμενο της παραοικονομίας. Τέτοιες μπορεί να είναι βιομηχανίες κάτω από τις οποίες εργάζονται πολλοί άνθρωποι με τις ίδιες συνθήκες, άρα όσο αυξάνει στον τομέα αυτό η παραοικονομία το μέγεθος είναι πολύ μεγαλύτερο καθώς συμμετέχουν όλοι οι εργαζόμενοι.

1.9 Επίλογος

Στο τέλος του κεφαλαίου θα αναφερθούν και τα δύο παραπάνω φαινόμενα της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας στην Ελλάδα και στην Ήπειρο σε ένα πολύ μικρό ποσοστό. Στις αναπτυγμένες χώρες όπως και στις μικρότερες επικρατεί η θεωρία ότι η μεγαλύτερη φοροδιαφυγή παρουσιάζεται στους αυτοαπασχολούμενους. Δεν κόβουν αποδείξεις δηλώνοντας μικρότερο εισόδημα από τους μισθωτούς και τις μεγάλες επιχειρήσεις. Για παράδειγμα στη Γερμανία υπάρχει περίπτωση μια μικρή επιχείρηση να μην εκδώσει απόδειξη παρά τα μεγάλα πρόστιμα και τη φορολογική κουλτούρα. Όταν οι μικρές επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες αποτελούν μικρό ποσοστό μιας μεγάλης οικονομίας τότε το φαινόμενο αυτό έχει μικρές συνέπειες.

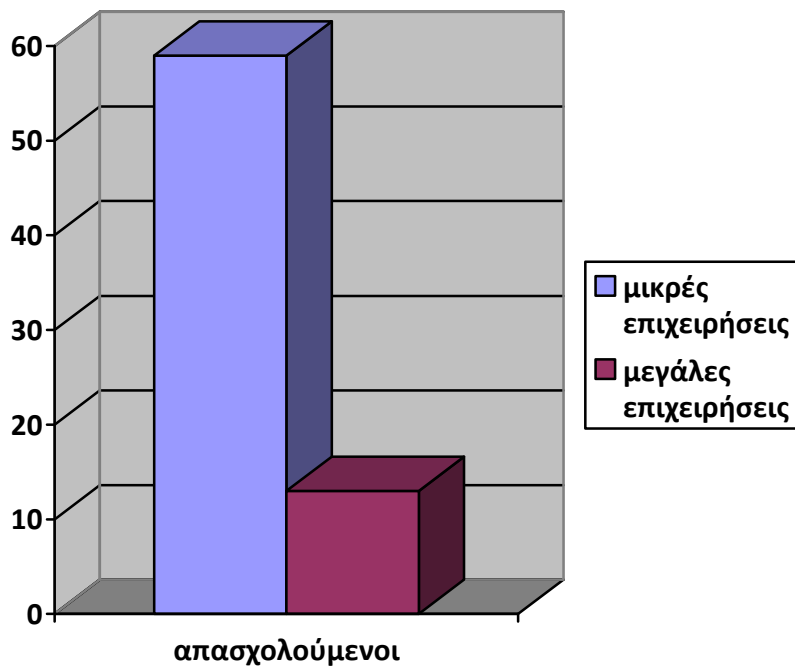
¹³ Βάβουρας Γ., σελ. 101-102.

¹⁴ Σελ. 106-107.

Γράφημα 1.1: Ποσοστά μη δηλωθέντων εισοδημάτων

Σύμφωνα με το γράφημα 1.1 το ποσοστό των μη-δηλωθέντων εισοδημάτων των αυτοαπασχολούμενων κυμαίνεται στο 57-58,6%, ενώ για τους μισθωτούς το αντίστοιχο ποσοστό είναι 0,5-1%.

Γράφημα 1.2 Ποσοστά απασχολούμενων

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι εργαζόμενοι που εργάζονται σε μικρές επιχειρήσεις είναι οι μισοί έναντι του 59% που είναι στην Ελλάδα. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι εργαζόμενοι που εργάζονται σε μεγάλες επιχειρήσεις είναι μόλις 33% ενώ στη Ελλάδα 13%. Το πρόβλημα εδώ είναι ότι οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν πιο εύκολα να απασχολούν αδήλωτους εργαζόμενους, αποφεύγοντας την καταβολή φορολογικών και ασφαλιστικών εισφορών, ενώ κόβουν σπανιότερα αποδείξεις και αποδίδουν λιγότερο ΦΠΑ¹⁵.

¹⁵ www.dianeosis.org

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

2.1 Εισαγωγή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο αναλύθηκαν πληροφορίες για την κατανόηση σημαντικών εννοιών που είναι σημαντικές για τη συνέχιση της εργασίας, έννοιες όπως της φοροδιαφυγής, της παραοικονομίας και του φόρου. Στη συνέχεια παρουσιάζονται¹⁶ εμπορικές επιχειρήσεις που ανήκουν στον τομέα της εστίασης. Οι οποίες μπορούν να έχουν διάφορες μορφές και κατατάσσονται ως εξής:

Εστιατόρια πόλεως, τα οποία προσφέρουν στους πελάτες που ζητούν γεύμα με «επίσημο τρόπο».

Τα εστιατόρια ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, τα οποία προσφέρουν σε ένοικους ή διερχόμενους πελάτες που ζητούν γεύμα, πρωινό ή δείπνο με «επίσημο τρόπο».

Τα καφέ-μπαρ, τα οποία προσφέρουν καφέ, ροφήματα, τυποποιημένα προϊόντα, ποτά οινοπνευματώδη, αναψυκτικά και εμφιαλωμένα ή μη προϊόντα και άλλα.

Τα εξειδικευμένα εστιατόρια, όπως για παράδειγμα εστιατόρια χορτοφαγίας, εστιατόρια ψαροφαγίας, εστιατόρια κρεατοφαγίας και λοιπά.

Τα εστιατόρια αυτοεξυπηρέτησης, δηλαδή όπως τα «αποκαλούμε» σελφ σερβις, φαστ φουντ, τα οποία αποτελούνται κυρίως από πελάτες μικρότερης ηλικίας και σκοπεύουν στην αναζήτηση γρήγορου-προπαρασκευασμένου φαγητού.

Η ταβέρνα, είναι εστιατόριο όπου ο πελάτης παραμένει σε αυτό αρκετό χρονικό διάστημα με κατανάλωση φαγητών ποτών και άλλων προϊόντων. Κάποιες φορές υπάρχει η παρουσία ορχήστρας, άλλες πάλι όχι.

Η ψαροταβέρνα, είναι εστιατόριο, όπου κυρίως προσφέρονται κάθε είδους αλιεύματα, μαγειρεμένα με διάφορους τρόπους, καθώς και σαλάτες, συνοδευτικά φαγητών, γλυκίσματα και ότι άλλο αποτελεί ένα πλήρες γεύμα.

Το ψητοπωλείο, είναι εστιατόριο όπου ο πελάτης παραμένει σε αυτό αρκετό χρονικό διάστημα με κατανάλωση παρασκευασμάτων κρεάτων και πουλερικών, φαγητών, ποτών και άλλων. Σ αυτού του είδους τα εστιατόρια οι παραπάνω υπηρεσίες παρέχονται σε καθισμένους ή και περαστικούς πελάτες.

Η πιτσαρία είναι εστιατόριο όπου παρασκευάζονται παρασκευάσματα κυρίως με βάση την ζύμη. Προσφέρονται σε πελάτες σε καθισμένους ή και περαστικούς.

Σνακ – μπαρ, σ' αυτό του είδους καταστήματος προσφέρονται ποτά, οινοπνευματώδη ποτά, ροφήματα ζεστά ή κρύα, παγωτά, γλυκίσματα, με την συνοδεία φαγητών ή και χωριστά, σε πελάτες όρθιους ή και καθισμένους.

Οι επιχειρήσεις που αναφέρθηκαν υπάγονται σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος. Η ελληνική νομοθεσία ορίζει ότι σε τέτοιου είδους καταστήματα παρασκευάζονται και διατίθενται στους πελάτες φαγητά, γλυκά, ροφήματα, όπου και παρέχονται, ανάλογα με το είδος της επιχείρησης σε πελάτες (όρθιους, καθισμένους, περαστικούς). Οι παραπάνω υπηρεσίες παρέχονται και έρχονται σε άμεση συσχέτιση με την δημόσια υγεία. Στις επιχειρήσεις που αναφέρθηκαν απαιτείται συγκεκριμένος χώρος παραμονής των πελατών σύμφωνα με τις κατάλληλες συνθήκες υγιεινής, όπως υποβάλλονται απ' τις σχετικές διατάξεις του νόμου. Όπως όλες οι επιχειρήσεις έτσι και αυτές που ανήκουν

¹⁶ Αρβανίτης Κ., σελ. 21,22,23, 30

στον τομέα της εστίασης φοροδιαφεύγουν. Αυτό συμβαίνει σε κάποιες από τις παραπάνω επιχειρήσεις σε μεγαλύτερο και σε άλλες επιχειρήσεις σε μικρότερο βαθμό.

Στην Ελλάδα έχουν γίνει πολλές αλλαγές στο φορολογικό σύστημα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Αιτία αυτών των αλλαγών φαίνεται να είναι η ύφεση της οικονομίας η οποία μεγαλώνει από την φοροδιαφυγή και την παραοικονομία. Στην προσπάθεια των κυβερνήσεων τα τελευταία χρόνια να πατάξουν τη φοροδιαφυγή έχουν επιφέρει πολλές αλλαγές και υποχρεώσεις για τους φορολογούμενους. Οι τελευταίες μεγάλες αλλαγές έγιναν με τους Ν. 4172/14 και το Ν. 4174/14. Στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι η παρουσίαση του μεγέθους των φαινομένων και των μέτρων αντιμετώπισης του φαινομένου της φοροδιαφυγής και ιδιαίτερα μέσα από αυτούς τους νόμους καθώς και μια σύντομη εικόνα για τα αποτελέσματα τους.

2.2 Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα

Η φοροδιαφυγή ή όπως αλλιώς ονομάζεται tax evasion είναι ένα σοβαρό έγκλημα σε βάρος τους κράτους και των υπολοίπων φορολογούμενων. Είναι ένα φαινόμενο που παίζει σημαντικό ρόλο η αντικοινωνική συμπεριφορά αλλά σε κάποιες περιπτώσεις και το άγχος της επιβίωσης σε μια χώρα με βαριά φορολογία και σε μια εποχή οικονομικής κρίσης. Έτσι για πολλούς η απόκρυψη φορολογητέας ύλης είναι αναγκαία ενώ για άλλους είναι δικαιοσύνη για δύο κυρίως λόγους, ο ένας είναι η δικαιοσύνη που νοιώθουν γνωρίζοντας ότι το κάνουν και κάποιοι άλλοι και ο άλλος λόγος είναι η δυσαρέσκεια που νοιώθουν ως προς τη διάθεση των φόρων. Όλα αυτά επιφέρουν νέα κυβερνητικά μέτρα¹⁷.

Η μέτρηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής είναι πολύ δύσκολο να γίνει για το λόγο αυτό οι μελέτες που έχουν γίνει βασίζονται κυρίως σε εκτιμήσεις. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει ενδεικτικά στοιχεία της φοροδιαφυγής¹⁸.

Η φοροδιαφυγή των φυσικών προσώπων είναι	1,9% ως 4,7% του ΑΕΠ ετησίως.
Η φοροδιαφυγή των νομικών προσώπων,	0,15% του ΑΕΠ.
Η φοροδιαφυγή στον ΦΠΑ είναι	3,5% του ΑΕΠ.
Απώλειες από το λαθρεμπόριο ποτών, τσιγάρων και καυσίμων αντιστοιχεί σε περίπου	0,5% του ΑΕΠ.
Γενικά το μέγεθος της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα είναι	6% ως 9% του ΑΕΠ, δηλαδή ανάμεσα σε €11 και €16 δισ. το χρόνο

Πίνακας 2.1: Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα

Πηγή: www.dianeosis.org

Μέσα στο έτος 2019 μία στις τρεις επιχειρήσεις εντοπίστηκαν με φοροδιαφυγή σύμφωνα με δημοσίευμα της ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΜΜΕ Α.Ε. (ΤΟ ΒΗΜΑ). Οι παραβάσεις είχανε

¹⁷ www.wikipedia.org

¹⁸ www.dianeosis.org

σχέση είτε με μη έκδοση αποδείξεων, είτε με πειραγμένες ταμειακές μηχανές είτε με λανθασμένα φορολογικά βιβλία. Πρώτη πόλη της έρευνας σε παραβατικότητα ήταν η Κέρκυρα με ποσοστό 56,9%, και στη συνέχεια ακολουθούν οι Χίος (38,9%), Ημαθία (36,5%), Λάρισα (36,5%), Χαλκιδική (36,1%), ο νομός Κορινθίας (35,9%), το Κιλκίς (35,2%), η Μαγνησία (35,1%), η Λακωνία (35%), ενώ η δεκάδα των νομών με τα υψηλότερα ποσοστά φοροδιαφυγής συμπληρώνεται από την Πέλλα (34,8%). Τα επαγγέλματα που εμφάνισαν τη φοροδιαφυγή ήταν:

2.3 Φοροδιαφυγή στην εστίαση

Ένας κλάδος που εμφανίζεται η φοροδιαφυγή είναι αυτός της εστίασης. Πολλές έρευνες έχουν γίνει για την φοροδιαφυγή καθώς είναι ένα φαινόμενο με πολλές κοινωνικές συνέπειες. Ένας από τους τομείς που φαίνεται ότι υπάρχει φοροδιαφυγή είναι αυτός της εστίασης.

Στην Ελλάδα υπάρχει έντονα το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, κάτι το οποίο παρατηρείται σε όλα τα επαγγέλματα. Υπάρχουν επιχειρήσεις που ανήκουν στο τομέα της εστίασης, όπως τα εστιατόρια, τα καφέ-μπαρ, τα ξενοδοχεία κ.ά. Επειδή η εστίαση δεν περιλαμβάνει μόνο ένα είδος επιχείρησης αλλά όλες τις επιχειρήσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, το φαινόμενο εμφανίζεται εντονότερα και με πολλά κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας 'το βήμα' υπάρχει μεγάλη φοροδιαφυγή στον τομέα της εστίασης. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται μια έρευνα του 2019 σύμφωνα με την οποία στην κατηγορία της εστίασης εντοπίστηκαν 26.677 φορολογικές παραβάσεις. Για παράδειγμα σύμφωνα με την παραπάνω έρευνα, σε όλη την οικονομία ο τομέας της εστίασης έχει το 27% ως προς τη φοροδιαφυγή. Στην έρευνα αναφέρεται αναλυτικότερα η φοροδιαφυγή στον τομέα της εστίασης όπου¹⁹:

- 29,4% καταγράφεται στα εστιατόρια-ψητοπωλεία
- 25% ακολουθούν τα αναψυκτήρια-καφέ με και
- 24,6% τα κέντρα διασκέδασης και τα μπαρ

2.4 Μέθοδοι φοροδιαφυγής στην εστίαση

Παρουσιάστηκε παραπάνω το φαινόμενο της φοροδιαφυγής στην εστίαση. Μεγάλο μέρος αυτού του φαινομένου οφείλεται στην μη έκδοση φορολογικής απόδειξης. Στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά οι περισσότεροι τρόποι με τους οποίους φοροδιαφεύγουν οι επιχειρήσεις στον κλάδο της εστίασης.

Ο συνηθέστερος τρόπος είναι η μη έκδοση παραστατικού. Σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα και το Νόμο 4308/2014 και συγκεκριμένα το κεφάλαιο 3 και τα άρθρα από 8 έως 15 οι οντότητες οφείλουν να εκδίδουν παραστατικά στις μεταξύ τους συναλλαγές. Με την έκδοση του παραστατικού η επιχείρηση που το εκδίδει οφείλει να παραδώσει το ΦΠΑ και το φόρο εισοδήματος αφού πρώτα αφαιρέθηκαν οι δαπάνες της επιχείρησης. Εδώ μπορεί να αναφερθεί και το παραστατικό της απόδειξης η οποία δίνεται σε περισσότερους πελάτες πέραν του ενός που αγοράζουν.

Εκτός όμως από μη έκδοση αποδείξεων ή της ίδιας απόδειξης πέρα του ενός πελάτη, φοροδιαφυγή μπορεί να γίνει και με παραπλανητικά παραστατικά. Αυτό επιτυγχάνεται από τα εστιατόρια και τις καφετέριες εκδίδοντας δελτία παραγγελίας (χειρόγραφα ή ηλεκτρονικά)

¹⁹ www.tovima.gr

που δεν είναι φορολογικά παραστατικά και είναι εύκολο να παραπλανήσουν τον φορολογούμενο.

Πολλές επιχειρήσεις αλλοιώνουν το μηχανισμό των Φ.Η.Μ. δίνοντας τη δυνατότητα στον επιχειρηματία να εκδίδει την ίδια απόδειξη παραπάνω από μια φορά. Φαίνεται ότι η ταμειακή λειτουργεί κανονικά και αυτό κάνει την εντόπιση της παράβασης δύσκολη. Αξίζει να σημειωθεί ότι η απάτη αυτή χρειάζεται και συνεργό καθώς απαιτεί τεχνολογικές γνώσεις. Υπάρχουν και ταμειακές που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις οι οποίες είναι αδήλωτες και λειτουργούν με παράνομους μηχανισμούς. Με τον τρόπο αυτό οι αποδείξεις δεν καταχωρούνται στα βιβλία με αποτέλεσμα τα έσοδα να εμφανίζονται μειωμένα.

Άλλη παράβαση είναι η υποτιμολόγηση στα έσοδα και η υπερτιμολόγηση στα έξοδα μειώνοντας τα κέρδη και κατά επέκταση το φόρο. Αυτή η παράβαση μπορεί να θεωρηθεί και δύσκολη στον εντοπισμό όταν η παραβίαση αυτή γίνεται με παραποίηση των παραστατικών ακόμα και σε συνεννόηση με τους πελάτες και τους προμηθευτές της. Σε περίπτωση που δεν έρχονται σε συνεννόηση αλλά η επιχείρηση κόβει μόνη της παραστατικά αντί άλλων τότε μιλάμε για εικονικά τιμολόγια. Με αυτό τον τρόπο η φοροδιαφυγή δεν γίνεται μόνο στο φόρο εισοδήματος αλλά και στην απόδοση του ΦΠΑ. Με αυτόν τον τρόπο αυξάνονται τα έξοδα μειώνοντας τα φορολογικά έσοδα. Βέβαια οι περισσότερες έρευνες δείχνουν ότι δεν χρησιμοποιούνται τόσο στις επιχειρήσεις εστίασης. Υπάρχουν ακόμα και επιχειρήσεις που λέγονται αχυράνθρωποι δηλαδή ιδιοκτήτες φαντάσματα. Η ανοχή του διοικητικού μηχανισμού στη φορολογία γίνεται με διάφορους τρόπους όπως:

- Με συνεχείς φορολογικούς ελέγχους

- Με τυχαία επιλογή υποθέσεων για έλεγχο

Υπάρχουν και περιπτώσεις επίορκων στελεχών της διοίκησης που καλύπτουν υποθέσεις φοροδιαφυγής με αποτέλεσμα να χάνονται έσοδα από το Δημόσιο. Όλες οι περιπτώσεις διαφθοράς δημιουργούνται όπου υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες που ευνοούν τα φαινόμενα της διαφθοράς που την απαγορεύουν. Παράγοντες αυτού του φαινομένου φαίνεται να είναι πολλοί. Μερικοί από αυτούς είναι²⁰:

- Η διακριτική ευχέρεια που έχουν στη λήψη αποφάσεων οι εργαζόμενοι της φορολογικής διοίκησης,

- Το μέγεθος της αμοιβής τους και ο τρόπος πρόσληψης,

- Οι μηχανισμοί ελέγχου για τον εντοπισμό φαινομένων διαφθοράς

- Η αποτελεσματικότητα των παραπάνω μηχανισμών και το ύψος των ποινών σε περίπτωση αποκάλυψης της διαφθοράς.

Η μεγάλη ευχέρεια που έχει ένας υπάλληλος στη διαχείριση των καθηκόντων του και στη λήψη αποφάσεων σε σχέση με τις αρμοδιότητες που του έχουν ανατεθεί μπορεί να εμφανίσει φαινόμενα διαφθοράς. Έρευνες έχουν δείξει ότι σε χώρες που ο μισθός των υπαλλήλων στον δημόσιο τομέα είναι υψηλός και το κύρος τους μεγάλο, το επίπεδο της διαφθοράς είναι χαμηλό. Αυτό συμβαίνει γιατί όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο των αμοιβών στον δημόσιο τομέα, τόσο μικρότερη είναι η πίεση που ασκείται στα στελέχη να δεχτούν τις δωροδοκίες. Υπολογίζουν ότι δεν αξίζει το ρίσκο γιατί το κόστος σε περίπτωση που τους

²⁰ Τάτσος Ν., σελ. 504

ανακαλύψουν είναι η απώλεια της εργασίας τους. Σε ορισμένες χώρες ιδρύθηκαν υψηλού κύρους με αντικείμενο τη διερεύνηση αναφορών σχετικών με φαινόμενα διαφθοράς. Η αντιμετώπιση της διαφθοράς εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως είναι η πολιτική του ανεξαρτησία, η ακεραιότητα των στελεχών του, οι διαθέσιμοι πόροι και, τελικά, ο βαθμός στον οποίο οι έρευνες του καταλήγουν στην τιμωρία αυτών που έχουν αποκαλυφθεί ότι συμμετείχαν σε κάποια συναλλαγή ως δωροδοκούμενοι ή δωροδοκούντες²¹.

Κάθε χώρα έχει λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής κάποια από τα οποία μοιάζουν και άλλα διαφέρουν με αυτά που έχουν λάβει άλλες χώρες. Με ελέγχους και του διοικητικού χαρακτήρα αντιμετωπίζεται το πρόβλημα όταν το μέγεθος του είναι μικρό. Υπάρχουν περιπτώσεις χωρών που η διάβρωση του φοροελεγκτικού και φοροεισπρακτικού μηχανισμού ήταν μεγάλη και χρειάστηκε η ριζική αναδιάρθρωση όλου του μηχανισμού. Παρακάτω παρουσιάζεται πίνακας με τα μέτρα που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του φαινομένου της διαφθοράς²².

α) μέτρα που άπτονται πολιτικών επιλογών, κυβερνητικών προτεραιοτήτων και πολιτικής βούλησης
β) μέτρα που συμβάλλουν στη μείωση της ζήτησης διαφθοράς από την πλευρά του ιδιωτικού τομέα,
γ) μέτρα που συμβάλλουν στη μείωση της προσφοράς διαφθοράς από στελέχη του δημόσιου τομέα
δ) μέτρα που αφορούν τους ελέγχους και τις ποινές.

Πίνακας 2.2: Μέτρα που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής
Πηγή: ΤΑΤΣΟΣ ΝΙΚΟΣ, 2012

Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται τα μέτρα και οι πολιτικές που έχουν το γενικότερο στίγμα που δίνουν τα κυβερνητικά στελέχη και γενικά ο πολιτικός κόσμος της χώρας. Σε ένα περιβάλλον όπου υπάρχουν διάχυτες υπόνοιες διαφθοράς στο πολιτικό επίπεδο δεν μπορεί να είναι όλα έντιμα στον διοικητικό μηχανισμό. Μία προτεραιότητα που πρέπει να έχει η κυβέρνηση είναι ο περιορισμός της διαφθοράς. Οι πολλές διατάξεις που υπάρχουν μπορεί να δημιουργεί πρόβλημα στη χρήση τους καθώς εάν υπάρχουν ασάφειες και πολυπλοκότητα τότε ωθούν τις περισσότερες φορές τους πολίτες στην αναζήτηση μέσων διαφθοράς προκειμένου να ξεπεράσουν τα εμπόδια. Ακόμα και εάν δεν παρουσιάζουν στην τωρινή μορφή τους πολυπλοκότητα πάντα θα υπάρχει ο κίνδυνος για μελλοντικές ασάφειες σε θεσμοθετήσεις που θα γίνουν μετέπειτα. Για να μην συμβεί απαιτείται η διατύπωση των νέων νόμων και εγκυκλίων που να μην αφήνουν περιθώρια διαφορετικών ερμηνειών.

Ένα από τα μέτρα που μπορεί να λάβει η κυβέρνηση είναι η επιβολή χρονικού ορίου στις δημόσιες υπηρεσίες όσον αφορά τη διεκπεραίωση εκκρεμοτήτων. Άλλο μέτρο είναι ο τακτικός έλεγχος των υπαλλήλων στους οποίους έχουν ανατεθεί ελεγκτικές αρμοδιότητες και γενικότερα των υπαλλήλων των οποίων το αντικείμενο της απασχόλησής τους σχετίζεται με οικονομικά συμφέροντα ιδιωτών. Ένα ακόμα μέτρο είναι ο επανέλεγχος των φορολογικών

²¹ Τάτσος Ν., σελ. 505

²² Σελ. 506

υποθέσεων, η αντικειμενικοποίηση των φορολογικών ελέγχων, η αντικειμενικοποίηση των ποινών κ.λπ.²³.

2.5 Αιτίες φοροδιαφυγής

Όπως ήδη αναφέρθηκε και στο πρώτο αλλά και στο παρών κεφάλαιο οι φορολογούμενοι φοροδιαφεύγουν και ιδίως οι επιχειρηματίες. Στη συνέχεια γίνεται προσπάθεια για ανάλυση των αιτίων που τους οδηγούν σε αυτή την πράξη. Μία αιτία που αναφέρθηκε και στην ενότητα 2.3 είναι η πολυνομία. Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος είναι μια αιτία που φοροδιαφεύγουν οι επιχειρηματίες. Αυτό συμβαίνει κυρίως επειδή η πολυνομία είναι αιτία της γραφειοκρατίας.

Στη δημόσια πολιτική που εφαρμόζεται στην Ελλάδα παρατηρείται πολυνομία σε πολλούς τομείς όπως στην πολεοδομική πολιτική, στην περιβαλλοντική πολιτική και στην πολιτική κοινωνικών ασφαλίσεων όπως των συντάξεων. Ένα παράδειγμα στα παραπάνω είναι τα 3.452 Προεδρικά Διατάγματα (ΠΔ) που εκδόθηκαν από το 2001 μέχρι το 2015 με αναλογία είναι 5 ΠΔ ανά 1 Νόμο. Ιδιαίτερα από την υπογραφή της πρώτης δανειακής σύμβασης αυξήθηκε ο αριθμός των Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου (67 σε σύνολο 80) και των Πολυνομοσχεδίων (24 σε σύνολο 25)²⁴. Αξίζει να σημειωθεί ότι μέσω της οικονομικής κρίσης το πρόβλημα που δημιουργείται από όλες αυτές τις αλλαγές είναι η μείωση των επενδύσεων καθώς κανένας επενδυτής δεν θέλει να επενδύσει σε μια χώρα χωρίς να ξέρει ότι υπάρχει φορολογική σταθερότητα. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η γραφειοκρατία είναι αίτιο της πολυνομία. Το παράξενο είναι ότι παρόλο που υπάρχει εξέλιξη στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση η γραφειοκρατία δεν φαίνεται να έχει μειωθεί όσο θα περίμεναν οι πολλοί.

Εκτός από την πολυνομία και την γραφειοκρατία αιτία του φαινομένου της φοροδιαφυγής είναι η αύξηση φορολογικού βάρους. Για πολλούς είναι η σπουδαιότερη αιτία της φοροδιαφυγής καθώς οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές συνιστούν μεγαλύτεροι φορολογία. Ειδικότερα μέσα στην οικονομική κρίση όπου η αγορά πλήττει από ρευστότητα εάν ταυτόχρονα υπάρξει και αύξηση στους συντελεστές φορολογίας τότε η αύξηση αυτή μπορεί να αποτελέσουν τη σημαντικότερη αιτία φοροδιαφυγής. Αυτό συνέβη για πολλούς στην Ελλάδα στην οποία αυξήθηκαν οι συντελεστές φορολογίας και αυτοί αποτέλεσαν σημαντικές αιτίες ώστε οι επιχειρήσεις να οδηγηθούν σε μεγάλο βαθμό προς την φοροδιαφυγή. Ειδικότερα στον τομέα της εστίασης στον οποίο ανήκουν κυρίως μικρομεσαίες επιχειρήσεις για το λόγο ότι είναι οικογενειακές και που η εργασία δεν έχει ωράρια ή γιορτές, οι επιχειρηματίες θέλουν να νοιώσουν το αντίκρισμα της δουλειάς τους.

Άλλη αιτία που επηρεάζει το φαινόμενο της φοροδιαφυγής στηρίζεται στην κακή εντύπωση που έχουν οι φορολογούμενοι για την κακοδιαχείριση του δημόσιου χρήματος από τις κυβερνήσεις. Στην ψυχολογία των φορολογούμενων υπάρχει η σπατάλη του δημόσιου χρήματος όπως και η κακοδιαχείρισή του έχοντας έτσι χαθεί η πίστη του πολίτη για χρηστή διοίκηση από τους πολιτικούς. Σε πολλά κράτη της Ευρωπαϊκής ένωσης με υψηλή φορολογία οι κάτοικοι έχουν την αίσθηση ότι κλέβοντας το κράτος, κλέβουν τους εαυτούς τους. Αυτό συνοδεύεται και από πολλές κοινωνικές υπηρεσίες που ικανοποιούν τους φορολογούμενους. Στην Ελλάδα φαίνεται να υπάρχει η πεποίθηση των πολιτών για ανεπάρκεια ανταποδοτικού κράτους.

Η τελευταία αιτία της φοροδιαφυγής οφείλεται στους φορολογικούς ελέγχους. Η πολυνομία που αναφέρθηκε και πιο πάνω έχουν δυσκολέψει ακόμα και το ελεγκτικό έργο. Οι ελεγκτές πρέπει να έχουν υψηλό επίπεδο γνώσεων. Ακόμα η οικονομική κρίση έχει επιφέρει

²³ Τάτσος Ν., σελ. 507

²⁴ <https://www.dianeosis.org>

μείωση των στελεχών που απαρτίζουν τα ελεγκτικά κλιμάκια και έτσι έχουν δυσκολέψει οι συχνοί έλεγχοι. Σημαντικό ρόλο εδώ παίζουν και οι φορολογικοί μηχανισμοί ιδίως στο βαθμό που βοηθάνε τους φορολογικούς ελέγχους.

2.6 Φορολογικοί μηχανισμοί

Οι φορολογούμενοι και οι φοροδοτικές ικανότητές τους ελέγχονται από την φορολογική διοίκηση. Ακόμα ελέγχει εάν οι φορολογούμενοι της ομάδας αυτής προσπαθούν να αποκρύψουν εισοδήματα καταφέροντας έτσι. Σε αυτή την ενότητα γίνεται προσπάθεια να δοθούν οι έννοιες του ελέγχου που ενεργεί το κράτος για να εξασφαλίσει την αληθοφανή εικόνα των εσόδων από τους φορολογούμενους. Η φορολογική διοίκηση κάνει προσπάθεια κάθε φορά να φορολογήσει την άτυπη οικονομική δραστηριότητα τις αδήλωτες, με άλλα λόγια, οικονομικές δραστηριότητες και να καταργήσει τις δραστηριότητες που έχουν σχέση με εγκληματικές ενέργειες όπως ναρκωτικά, πορνεία, εμπόριο όπλων, ξέπλυμα χρήματος κ.λπ. Όλες αυτές οι δραστηριότητες προκαλούν την παραοικονομία. Στη συνέχεια παρουσιάζεται το ποσοστό της παραοικονομίας στο ΑΕΠ. Συγκεκριμένα το ποσοστό της παραοικονομίας που εμφανίζεται στην Ελλάδα είναι γύρω στο 20-25% του ΑΕΠ ενώ σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης είναι γύρω στο 8-10%. Ακόμα σε οργανωμένες και αναπτυγμένες χώρες της Ασίας και της Αφρικής είναι 50% του ΑΕΠ. Οι αλλαγές που βοηθάνε στην οργάνωση της φορολογικής διοίκησης φαίνεται να είναι αποδεκτές. Στη συνέχεια εκτίθεται η υπάρχουσα κατάσταση της νομοθετικής πλευράς σε σχέση πάντα με την οργάνωση²⁵. Στην αρχή παρουσιάζεται η οργάνωση κατά λειτουργία των τμημάτων. Δηλαδή τα τμήματα που λειτουργούν χωρίζονται ανάλογα με την λειτουργία κατά έλεγχο, μητρώο και πληροφορίες. Στις πολλές χώρες της Ευρώπης τα τμήματα οργανώνονται με κριτήριο την λειτουργία και την προτίμηση σε σχέση με την οργάνωση κατά φόρο. Θεωρείται προτιμότερο το προσωπικό να είναι οργανωμένο στις λειτουργίες του ελέγχου, της αρχειοθέτησης, της είσπραξης κ.λπ., παρά σε τμήματα Κεφαλαίου, Εισοδήματος, Φ.Π.Α. Δικαστικό κ.λπ. Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται (κατά πολλούς) το επίπεδο εξυπηρέτησης του φορολογουμένου που είναι αποτέλεσμα της αύξησης της απόδοσης του προσωπικού. Για κάποιους άλλους αυτός ο τρόπος εξυπηρέτησης έχει ένα μεγάλο μειονέκτημα, δεν είναι δυνατή η αντιμετώπιση διαφορετικών ομάδων φορολογουμένων και αυτό αντιμετωπίζεται επαρκώς από το επόμενο μοντέλο οργάνωσης. Κάποιες χώρες της Ευρώπης που έλαβαν σοβαρότερα υπόψη τη συνεισφορά του Φ.Π.Α. σε φόρους υιοθέτησαν μια εναλλακτική λύση και αυτή είχα να κάνει με την ξεχωριστή οργανωτική δομή για το Φ.Π.Α., με έμφαση στον έλεγχο, τη μηχανογραφική στήριξη, την αρχειοθέτηση και εξυπηρέτηση πολιτών²⁶.

Άλλες χώρες κάνουν την οργάνωσή τους κατά διάρθρωση των φορολογουμένων. Για παράδειγμα οι Η.Π.Α. οργανώνουν την φορολογική διοίκηση ανάλογα με την κατηγορία των φορολογουμένων όπως σε μεγάλες επιχειρήσεις, σε μικρές επιχειρήσεις, σε φυσικά πρόσωπα κ.λπ.. Σε αυτές τις χώρες έχουν τη φιλοσοφία η οργάνωση πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις κατηγορίες των φορολογουμένων με γνώμονα τα διαφορετικά χαρακτηριστικά και τη διαφορετική συμπεριφορά φορολογικής συμμόρφωσης. Υπάρχει όμως το μειονέκτημα σε αυτή την οργάνωση καθώς προϋποθέτει εξειδικευμένες τεχνικές (κλαδικούς ελέγχους, ενημέρωση των φορολογουμένων κ.λπ.). Πολλές χώρες τη χρησιμοποιούν μερικώς κυρίως για τις μεγάλες επιχειρήσεις²⁷.

Στην Ελλάδα η φορολογική διοίκηση είναι οργανωμένη έχοντας κάνει χρήση μιας μεικτής μορφής οργάνωσης που μοιάζει περισσότερο να είναι μοντέλο οργάνωσης ανάλογα με τον τύπο του φόρου. Τα φορολογικά καταστήματα που υπάρχουν στην Ελλάδα (Φ.Α.Ε.Ε.

²⁵ Νανόπουλος Αντ., σελ.15

²⁶ Νανόπουλος Αντ., σελ. 21, 22

²⁷ σελ. 22

ή Φ.Α.Η.Ε.) να κατατάξουν την Ελλάδα στις χώρες που λειτουργούν οργανωτικά με βάση τις κατηγορίες φορολογουμένων. Αυτό γιατί υπάρχουν φορολογούμενοι ανάλογα με τη νομική μορφή και όχι ανάλογα με την κατηγορία φορολογουμένων ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Γενικότερα η Ελλάδα συμπεριλαμβάνεται στις χώρες που δεν έχουν οργανωτική δομή για μεγάλους φορολογούμενους αλλά εφαρμόζεται ξεχωριστή λειτουργία ελέγχου για αυτή την κατηγορία φορολογουμένων²⁸. Στην Ελλάδα τα ελεγκτικά κέντρα που υπάρχουν θα μπορούσαν μονοσήμαντα να προσδώσουν στη φορολογική διοίκηση ανάλογα με τη λειτουργία. Αυτό πηγάζει από τη μία και μόνο λειτουργία που έχουν, εκείνη του ελέγχου. Κάθε ελεγκτικό κέντρο έχει τρεις υποδιευθύνσεις και κάθε υποδιεύθυνση έχει πέντε εποπτείες- τμήματα από τα οποία κανένα δεν χαρακτηρίζεται ως τμήμα ή μια ειδική λειτουργία ελέγχου.

Στα φορολογικά καταστήματα που εντάσσονται οι ανώνυμες εταιρείες όπου κυρίως ανήκουν φορολογούμενοι αρμοδιότητας των ελεγκτικών κέντρων πραγματοποιούνται πρώτιστα οι λοιπές λειτουργίες είσπραξης, δηλώσεων και αρχειοθέτησης. Ακόμα σαν μονάδες εξυπηρέτησης των μεγάλων επιχειρήσεων δηλώνονται τα ελεγκτικά κέντρα χωρίς να υπάρχει τμήμα διεύθυνσης που να έχει ως αντικείμενο τους μεγάλους φορολογούμενους. Η φορολογική διοίκηση έχει οργανωθεί για ελέγχους κατά φόρο ενώ ο Φ.Π.Α. έχει μείνει στη σκιά του Φόρου Εισοδήματος χωρίς όμως να υπάρχει ειδικός μηχανισμός ελέγχου. Σε γενικότερο πλαίσιο η Ελλάδα φαίνεται να παρουσιάζει όλους τους τύπους οργάνωσης. Αξίζει να σημειωθεί ακόμα ότι η μηχανοργάνωση ο Φ.Π.Α. φαίνεται να δέχεται μεγαλύτερη στήριξη από άλλους φόρους όπως του Εισοδήματος²⁹. Το Υπουργείο Οικονομικών φαίνεται να παίζει το σημαντικότερο ρόλο στην οργάνωση των φορολογικών ελέγχων.

2.7 Κεντρική Υπηρεσία

Το Υπουργείο Οικονομικών είναι υπεύθυνο για τα οικονομικά θέματα στην Ελλάδα. Υπάρχουν πολλές υπηρεσίες που λειτουργούν για το σκοπό αυτό οι οποίες παρουσιάζονται στην συνέχεια αναλυτικά. Ακολουθεί πίνακας που φαίνονται τα τμήματα που είναι προϊστάμενος και αρμόδιος ο υφυπουργός Οικονομικών.

²⁸ σελ. 22-24.

²⁹ σελ. 24-25.

<p>α) Γενική Γραμματεία Φορολογικών και Τελωνειακών Θεμάτων</p> <p>β) Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Ειδικότερα, στη Γενική Γραμματεία Φορολογικών και Τελωνειακών Θεμάτων υπάγονται οι εξής Γενικές Διευθύνσεις</p>	<p>1) Γενική Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης</p> <p>2) Γενική Διεύθυνση Φορολογίας</p> <p>3) Γενική Διεύθυνση Ελέγχων</p> <p>4) Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας και Εθνικών Κληροδοτημάτων</p> <p>5) Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης</p> <p>6) Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Επιθεώρησης</p> <p>7) Γενική Διεύθυνση Γενικού Χημείου του Κράτους</p>	<p><u>Διεύθυνση Προσωπικού Δ.Ο.Υ.</u> Τμήμα Αξιοποίησης Προσωπικού Τμήμα Αξιολόγησης Προσωπικού Τμήμα Πειθαρχικής Διαδικασίας Τμήμα Προσλήψεων - Αποχωρήσεων Προσωπικού Τμήμα Οικονομικών Παροχών Τμήμα Μητρώου και Αρχείου</p> <p><u>Διεύθυνση Οικονομικού</u> Τμήμα Οικονομικής Διοίκησης Ο Τμήμα Προμηθειών</p> <p><u>Διεύθυνση Οργάνωσης</u> Τμήμα Διοικητικής Οργάνωσης Τμήμα Οργάνωσης Τελωνειακών Υπηρεσιών Τμήμα Απλούστευσης Διαδικασιών και Παραγωγικότητας Τμήμα Σχέσεων Διοίκησης - Πολιτών</p> <p><u>Διεύθυνση Φορολογίας Εισοδήματος</u> Τμήμα Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων Τμήμα Φορολογίας Εισοδήματος Νομικών Προσώπων Τμήμα Φορολογικών Κινήτρων, Συντελεστών Αποσβέσεων και Συντελεστών Κέρδους</p> <p><u>Διεύθυνση Φορολογίας Κεφαλαίου</u> Τμήμα Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών Τμήμα Φορολογίας Μεταβίβασης Ακινήτων Τμήμα Φορολογίας Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας</p> <p><u>Διεύθυνση Φ.ΠΑ</u> Τμήμα Εφαρμογής Φ. Π Α. Τμήμα Ειδικών Καθεστώτων και Παροχής Υπηρεσιών Τμήμα Επιστροφών, Μελετών και Πόρων Φ.ΠΑ. Τμήμα Διοικητικής Συνεργασίας και Ανταλλαγής Πληροφοριών (VIES) Τμήμα Σχέσεων με την Ε.Ε. και Νομοθετικής Προσαρμογής</p>

		<p><u>Διεύθυνση Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων Ο Τμήμα Βιβλίων</u> Τμήμα Στοιχείων Τμήμα Φορολογικών Ταμειακών Μηχανών και Συστημάτων</p> <p><u>Διεύθυνση Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων</u> Τμήμα Πολιτικής Εισπράξεων Τμήμα Διοικητικής Εκτέλεσης Τμήμα Ειδικών Κατηγοριών Οφειλετών – Εσόδων Τμήμα Λογιστικών Εισπράξεων – Πληρωμών Τμήμα Βεβαίωσης και Είσπραξης Εσόδων Τρίτων</p> <p><u>Διεύθυνση Τελών και Ειδικών Φορολογιών</u> Τμήμα Τελών Χαρτοσήμου, Συναφών Φόρων και Φόρων Υπέρ Τρίτων Τμήμα Τελών Κυκλοφορίας και Ειδικών Φόρων</p> <p><u>Διεύθυνση Ελέγχου</u> Τμήμα Σχεδιασμού Φορολογικών Ελέγχων Τμήμα Συντονισμού Φορολογικών Ελέγχων Τμήμα Ποινών Τμήμα Υποστήριξης του Ελεγκτικού Μηχανισμού</p> <p><u>Διεύθυνση Μητρώου</u> Τμήμα Στρατηγικής Μητρώου Τμήμα Διαχείρισης Μητρώου Τμήμα Επαληθεύσεων</p>
--	--	---

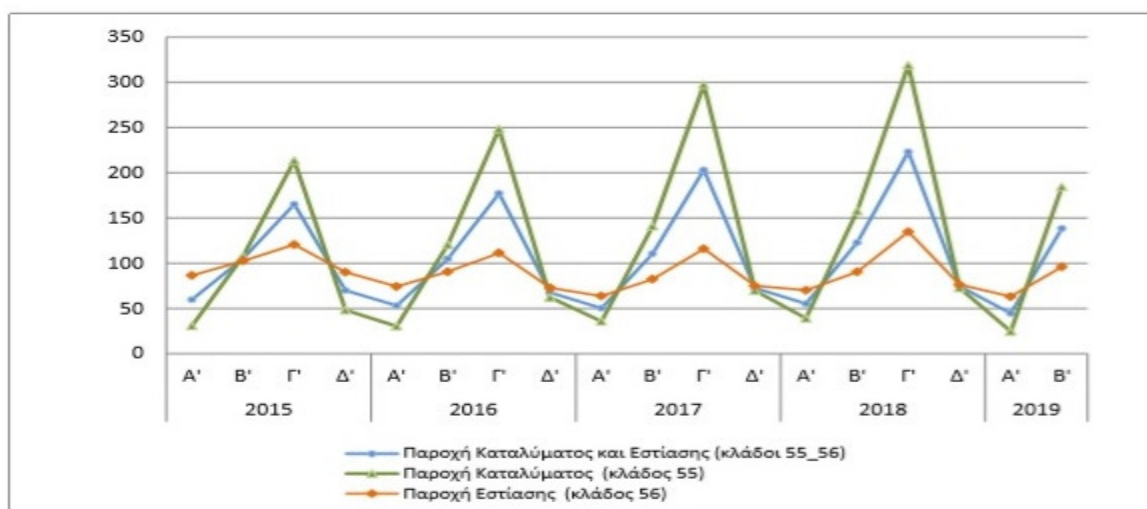
Πίνακας 2.3: Τμήματα που είναι αρμόδιος ο υφυπουργός Οικονομικών
Πηγή: Νανόπουλος Αντώνης 2010

Τα παραπάνω τμήματα εξυπηρετούν τους σκοπούς του φορολογικού συστήματος και παρακολουθούν τον με τον οποίο εφαρμόζεται στην πράξη το φορολογικό σύστημα. Για να πετυχαίνουν τον σκοπό τους θα πρέπει οι διοικητικές υπηρεσίες να λειτουργούν ως μέρη ενός ενιαίου μηχανισμού και να αντιμετωπίζουν το φορολογικό σύστημα ως ένα ενιαίο σύνολο αλληλοσυμπληρούμενων διατάξεων που έχουν κοινούς στόχους και διαπνέονται από την ίδια φιλοσοφία. Η κεντρική υπηρεσία πρέπει να κατευθύνει και να συντονίζει τον διοικητικό μηχανισμό στον τρόπο της εφαρμογής των διαδικασιών και των ερμηνειών των νόμων. Για το λόγο αυτό πρέπει η κεντρική υπηρεσία να είναι αποδεδειγμένη από διεκπεραιωτικού χαρακτήρα καθήκοντα. Πρέπει να υπάρχει ενιαία φιλοσοφία και συνοχή σε όλο το φορολογικό σύστημα ώστε να καθοδηγούνται και να συντονίζονται σωστά όλες οι υπηρεσίες.

Ακόμα στις περιφερειακές υπηρεσίες όπως Δ.Ο.Υ., Τελωνεία κ.λ.π. πρέπει να γίνετε μέτρηση της αποτελεσματικότητάς τους. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω ενός συστήματος πληροφόρησης το οποίο θα περιλαμβάνει στοιχεία για τους ελέγχους που έγιναν, τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν, το προσωπικό που απασχολήθηκε και γενικά κάθε πληροφορία που είναι χρήσιμη για την αξιολόγηση της δραστηριότητάς τους³⁰. Ένα μεγάλο κλάδο που έχουν να ελέγξουν οι παραπάνω υπηρεσίες είναι αυτός της εστίασης καθώς περιλαμβάνονται αρκετές επιχειρήσεις διάφορων μεγεθών.

2.8 Εξέλιξη του κύκλου εργασιών στον τομέα της εστίασης

Στη συνέχεια του κεφαλαίου παρουσιάζεται μία έρευνα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) σύμφωνα με την οποία παρουσιάζονται ο κύκλος εργασιών στον τομέα Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Εστίασης για το Β΄ τρίμηνο του έτους 2019. Τέτοιες έρευνες είναι σημαντικές γιατί μπορούν να παρατηρηθούν δύο πράγματα, το πρώτο είναι ποια εποχή δουλεύουν περισσότερο το κάθε είδος επαγγέλματος και το δεύτερο καταγράφεται ο μέσος όρος των κλάδων και μπορεί να συγκρίνει με κάθε μία από τις επιχειρήσεις που ανήκουν στον ίδιο τομέα.

Γράφημα 2.1 Εξέλιξη του δείκτη κύκλου εργασιών στον τομέα υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης και στους επιμέρους κλάδους 55,56. Έτος βάσης: 2015 = 100,0.

Πηγή: www.statistics.gr

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα φαίνεται ότι ο Δείκτης του Κύκλου Εργασιών στον κλάδο Καταλύματος και Εστίασης αυξήθηκε κατά 12,9% το δεύτερο τρίμηνο του 2019 με τον αντίστοιχο δείκτη της ίδιας περιόδου του 2018 όταν η αντίστοιχη αύξηση του 2018 με το 2017 ήταν 10,9% (Γράφημα 1). Στον τομέα της εστίασης ο Δείκτης του Κύκλου Εργασιών παρουσίασε αύξηση 52,3% το δεύτερο τρίμηνο του 2019 σε σχέση με ίδιο χρονικό διάστημα του 2018 ενώ η αύξηση του ίδιου διαστήματος για το 2018 ήταν 28,9% σε σχέση με το 2017.

³⁰ Τάτσος Ν., σελ. 503-504

Έτος	Τρίμηνο	Γενικός Δείκτης Κλάδου ⁽¹⁾			Δείκτης Κλάδου 55			Δείκτης Κλάδου 56		
		Ετήσια μεταβολή (%)	Τριμηνιαία μεταβολή (%)	Τριμηνιαία μεταβολή (%)	Ετήσια μεταβολή (%)	Τριμηνιαία μεταβολή (%)	Ετήσια μεταβολή (%)	Τριμηνιαία μεταβολή (%)		
2015	A'	59,7	8,3	-19,5	30,7	12,0	-44,9	86,6	7,4	-5,3
	B'	105,1	13,9	76,0	107,7	16,9	250,8	102,7	10,9	18,6
	Γ'	165,2	10,6	57,2	213,5	11,4	98,2	120,6	9,2	17,4
	Δ'	70,0	-5,7	-57,6	48,1	-13,6	-77,5	90,2	-1,3	-25,2
	Μέσος ετήσιος	100,0	7,8		100,0	9,0		100,0	6,7	
2016	A'	53,2	-10,9	-24,0	30,4	-1,0	-36,8	74,3	-14,2	-17,6
	B'	105,0	-0,1	97,4	120,6	12,0	296,7	90,6	-11,8	21,9
	Γ'	177,3	7,3	68,9	248,5	16,4	106,1	111,5	-7,5	23,1
	Δ'	67,7	-3,3	-61,8	62,2	29,3	-75,0	72,8	-19,3	-34,7
	Μέσος ετήσιος	100,8	0,8		115,4	15,4		87,3	-12,7	
2017	A'	50,3	-5,5	-25,7	35,8	17,8	-42,4	63,8	-14,1	-12,4
	B'	110,6	5,3	119,9	141,0	16,9	293,9	82,5	-8,9	29,3
	Γ'	203,0	14,5	83,5	297,3	19,6	110,9	116,0	4,0	40,6
	Δ'	72,5	7,1	-64,3	69,7	12,1	-76,6	75,0	3,0	-35,3
	Μέσος ετήσιος	109,1	8,2		136,0	17,8		84,3	-3,4	
2018	A'	55,2	9,7	-23,9	39,0	8,9	-44,0	70,2	10,0	-6,4
	B'	122,7	10,9	122,3	157,7	11,8	304,4	90,5	9,7	28,9
	Γ'	223,2	10,0	81,9	318,8	7,2	102,2	134,9	16,3	49,1
	Δ'	74,6	2,9	-66,6	72,7	4,3	-77,2	76,3	1,7	-43,4
	Μέσος ετήσιος	118,9	9,0		147,1	8,2		93,0	10,3	
2019	A' ⁽²⁾	44,6	-19,2	-40,2	24,6	-36,9	-66,2	63,1	-10,1	-17,3
	B' ⁽³⁾	138,5	12,9	210,5	184,4	16,9	649,6	96,1	6,2	52,3

⁽¹⁾ Ο Γενικός δείκτης 55_56 προκύπτει από τη σύνθεση των δεικτών των κλάδων 55 και 56.

⁽²⁾ Αναθεωρημένα στοιχεία

⁽³⁾ Προσωρινά στοιχεία

Πίνακας 2.4: Εξέλιξη του Δείκτη κύκλου εργασιών στον τομέα υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης (κλάδου 55_56), καθώς και στους αντίστοιχους επιμέρους κλάδους καταλύματος (κλάδος 55) και εστίασης (κλάδος 56). Έτος βάσης: 2015 = 100
www.statistics.gr

2.9 Επίλογος

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύθηκε ο τομέας της εστίασης, ο τρόπος και οι μέθοδοι φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, οι αιτίες της φοροδιαφυγής καθώς και ο φορολογικός μηχανισμός. Συχνά φοροδιαφυγή εμφανίζεται στην εστίαση. Στην Ελλάδα υπάρχει έντονα το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, σε όλα τα επαγγέλματα. Υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις που φοροδιαφεύγουν. Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση της νομοθεσίας των επισιτιστικών επιχειρήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

3.1 Εισαγωγή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο παρουσιάστηκε η φοροδιαφυγή σαν φαινόμενο και ιδίως στον τομέα της εστίασης. Ακόμα παρουσιάστηκαν οι δείκτες του Κύκλου Εργασιών του συγκεκριμένου τομέα. Πολλοί είναι οι λόγοι που επηρεάζουν τους δείκτες όπως η εποχικότητα, κοινωνικές καταστροφές, αποφάσεις της κυβέρνησης κ.α. Στο παρών κεφάλαιο γίνεται προσπάθεια να γίνει παρουσίαση των νόμων που σχετίζονται με τον τομέα της εστίασης. Νόμοι που σχετίζονται με τη φορολογία τους, τη λογιστική τους παρακολούθηση αλλά και τις υποχρεώσεις τους απέναντι στους εργαζομένους τους.

3.2 Λογιστική νομοθεσία για τις επισιτιστικές επιχειρήσεις

Το 2014 ξεκίνησε η εφαρμογή του νέου λογιστικού νόμου του Ν. 4308/2014. Συγκεκριμένα με το άρθρο 1 όλες οι οντότητες οφείλουν να εφαρμόζουν το νόμο. Ακόμα σύμφωνα με το άρθρο 6 η επιχείρηση υποχρεούται να ενημερώνει τα λογιστικά βιβλία της ως εξής:

- Κάθε μήνα και με παράταση έως το τέλος του επόμενου μήνα πρέπει να έχει γίνει η ενημέρωση των βιβλίων σε όσες επιχειρήσεις συντάσσουν ισολογισμό.
- Οι επιχειρήσεις που δεν συντάσσουν ισολογισμό έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνουν τα βιβλία τους κάθε ημερολογιακό τρίμηνο με παράταση το τέλος του επόμενου μήνα.

Στις οικονομικές συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων πρέπει να εκδίδονται παραστατικά ως επιδεικτικά για τους ίδιους αλλά και για τους ελεγκτές που θα θελήσουν να ελέγξουν μια επιχείρηση. Για να είναι εφικτός ο έλεγχος θα πρέπει να υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία. Σύμφωνα με τα ΕΛΠ καθορίζονται τα παραστατικά που πρέπει να εκδίδονται στις συναλλαγές. Όταν γίνεται πώληση αγαθών και παροχή υπηρεσιών, εντός της χώρας ή άλλης χώρας μεταξύ οντοτήτων τότε εκδίδεται τιμολόγιο πώλησης, σύμφωνα με το άρθρο 8 των ΕΛΠ. Το τιμολόγιο πρέπει να εκδίδεται σε κάθε πώληση και στη συνέχεια να διαφυλάσσεται με ευθύνη της επιχείρησης. Σε περίπτωση που κάποιος πελάτης επιστρέψει τα εμπορεύματα ή σε κάποιον πελάτη υπάρξει έκπτωση τότε εκδίδεται εκ νέου τιμολόγιο που λέγεται πιστωτικό. Σύμφωνα με το νόμο δεν είναι όλοι υπόχρεοι στην έκδοση τιμολογίου. Τέτοιοι είναι οι περιφέρειες, οι νομαρχίες, οι δήμοι και κοινότητες με την προϋπόθεση όμως ότι οι πράξεις αυτές δεν υπόκεινται σε Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και την Οδηγία 2006/112/ΕΚ. Τα ΕΛΠ αναφέρουν ακόμα ότι τα τιμολόγια να αναφέρουν οι εξής πληροφορίες:

- Την ημερομηνία που εκδίδεται το τιμολόγιο,

- Τις δύο διευθύνσεις (από τον αγοραστή και τον πωλητή), τις επωνυμίες και τους αριθμούς μητρώου,
- Το είδος και τις ποσότητες των εμπορευμάτων ή το είδος της υπηρεσίας,
- Εκτός από την ποσότητα πρέπει να αναγράφεται ακόμα η καθαρή αξία και η αξία του ΦΠΑ,
- Εκτός από το ΦΠΑ πρέπει να αναγράφονται και τυχόν άλλων φορολογικών επιβαρύνσεων.

Επειδή υπάρχει η δυνατότητα πώλησης των εμπορευμάτων για λογαριασμό τρίτου τότε εκδίδονται δύο παραστατικά ένα για την εκκαθάριση και ένα το τιμολόγιο. Το άρθρο 11 αναφέρει ότι πρέπει μέχρι τη 15η ημέρα του επόμενου μήνα της παράδοσης ή αποστολής αγαθών ή της ολοκλήρωσης της υπηρεσίας. Το άρθρο 12 του Ν. 4308/2014 αναφέρει ότι σε κάθε πώληση υπηρεσίας ή αγαθών εκδίδεται στοιχείο λιανικής πώλησης. Τέτοια είναι είτε απόδειξη λιανικής πώλησης είτε απόδειξη παροχής υπηρεσιών τα οποία εκδίδονται αντί του τιμολογίου που αναφέρει το άρθρο 8. Όπως και το τιμολόγιο έτσι και τα στοιχεία της λιανικής πρέπει να περιέχουν στοιχεία τα οποία είναι:

- Ο αριθμός του στοιχείου ο οποίος πηγαίνει με αύξουσα σειρά,
- Ημερομηνία που εκδίδεται,
- Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.),
- Η διεύθυνση του πωλητή,
- Η επωνυμία του πωλητή,
- Η μικτή αξία της συναλλαγής αλλά και το ΦΠΑ που περιέχει.
- Ο συντελεστής Φ.Π.Α. που εφαρμόζεται και η μικτή αξία πώλησης που αυτός αφορά.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, στις περιπτώσεις εκπτώσεων ή επιστροφών εκδίδεται πιστωτικό στοιχείο με τη διαφορά ότι εδώ το στοιχείο είναι λιανικής πώλησης και όχι τιμολόγιο. Πρέπει να τηρείται αρχείο από τον πωλητή με τα στοιχεία του πελάτη για τα εκδιδόμενα πιστωτικά στοιχεία λιανικής πώλησης αξίας άνω των 50 €. Όσα στοιχεία λιανικής πώλησης εκδίδονται με τη χρήση φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών πρέπει να εφαρμόζουν το Ν. 1809/1988. Ένα πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπίσει η επιχείρηση όταν χρησιμοποιεί ηλεκτρονικούς μηχανισμούς είναι η διακοπή ρεύματος. Στην περίπτωση αυτή μπορεί τα στοιχεία να είναι χειρόγραφα. Αυτό γίνεται και σε περιπτώσεις που πάθει βλάβη η ταμειακή μηχανή. Βέβαια πρέπει να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποκατάσταση της λειτουργίας της. Σημαντική επίσης πληροφορία είναι η δήλωση έναρξης ή παύσης της ταμειακής εντός δέκα ημερών στη Διεύθυνση Υποστήριξης Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών. Εκεί δηλώνονται οι εξής πληροφορίες:

- Τον κωδικό του κατασκευαστή (σειριακός αριθμός)
- Τα στοιχεία του τιμολογίου όπως την ημερομηνία απόκτησης κ.α.

Ένα από τα πιο σημαντικά άρθρα του λογιστικού νόμου είναι το 15. Αναφέρει ότι τα παραπάνω τιμολόγια που εκδίδονται από μια οντότητα πρέπει να είναι αυθεντικά. Το τιμολόγιο διασφαλίζει την αυθεντικότητα του από το χρόνο που εκδίδεται έως τη λήξη του χρόνου που διαφυλάσσεται. Η ακεραιότητα του τιμολογίου και ιδιαίτερα του ηλεκτρονικού διασφαλίζεται με τους εξής τρόπους:

- Η χρησιμοποίηση ηλεκτρονικής υπογραφής σύμφωνα με τις οδηγίες του π.δ.150/2001 (Α'125) ώστε να είναι εγκεκριμένη και ασφαλέστερη καθώς πολλά συστήματα μπορούν να κλαπούν.
- Με τη χρησιμοποίηση ενός παρόχου που θα μεταφέρει τα ηλεκτρονικά στοιχεία
- Με τη βοήθεια φορολογικού ηλεκτρονικού μηχανισμού όπως αναφέρουν και το άρθρο 12 (παράγραφοι 8 και 9).

Εκτός από το λογιστικό νόμο 4308/2014 πρέπει να εφαρμόζονται και ότι προβλέπει ο φορολογικός 4172/2013.

3.3 Φορολογική νομοθεσία

Όλες οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν τον φορολογικό Νόμο 4172/2013. Είναι αυτός που αναφέρει τον τρόπο που υπολογίζεται το φορολογητέο εισόδημα και ο φόρος. Τον ίδιο Νόμο πρέπει να εφαρμόζουν και οι επιχειρήσεις εστίασης όπως ξενοδοχεία, καφέ-μπαρ, εστιατόρια κ.α.. Κάτι το οποίο δεν συμβαίνει και για αυτό τον λόγο βλέπουμε συνεχώς την αύξηση της φοροδιαφυγής. Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 1994 έως το 2013 ίσχυε ο ν. 2308/94. Βέβαια και οι δύο νόμοι έχουν δεχτεί διάφορες αλλαγές από τις εκάστοτε κυβερνήσεις ιδίως στα χρόνια της οικονομικής κρίσης όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα σημαντικότερα άρθρα του νόμου που αφορούν την παρούσα εργασία. Ο παρών νόμος είναι αυτός που καθορίζει το ύψος του φόρου που καλούνται να πληρώσουν οι επιχειρήσεις εστίασης. Μέσα από αυτό τον νόμο μπορούμε να καταλάβουμε το ύψος των άμεσων φόρων που χάνει το κράτος από τις επιχειρήσεις εστίασης όταν φοροδιαφεύγουν. Σύμφωνα με την φορολογική νομοθεσία χρησιμοποιούνται συντελεστές φορολόγησης για να προσδιοριστεί ο φόρος εισοδήματος. Το άρθρο 15 είναι αυτό που αναφέρει τους συντελεστές φορολογίας της επιχειρηματικής δραστηριότητας και των ατομικών επιχειρήσεων κατά επέκταση³¹.

³¹ www.taxheaven.gr

Εισόδημα σε €	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-10.000	9%
10.001-20.000	22%
20.001-30.000	28%
30.001-40.000	36%
40.001 -	44%

Πίνακας 3.1: Κλίμακα υπολογισμού φόρου Μισθών, Συντάξεων και Επιχειρηματικής Δραστηριότητας)

Παράδειγμα :

Καφετέρια ατομική επιχείρηση έχει πωλήσεις λιανικής 72.000 € έχοντας εκδώσει φορολογικά στοιχεία για 62.000 €.

Οι δαπάνες της (μισθοδοσίας, ενοικίων, για ρεύμα κ.α.) είναι 40.000 € και το κόστος πωληθέντων 10.000 €.

Λύση:

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΑ ΕΣΟΔΑ	62.000
ΜΕΙΟΝ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	10.000
<u>ΜΕΙΟΝ ΔΑΠΑΝΕΣ</u>	<u>40.000</u>
ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΕΡΔΟΣ	12.000
<u>ΠΛΕΟΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ</u>	<u>0</u>
ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	12.000

ΦΟΡΟΣ: $10.000 \times 9\% + 2.000 \times 22\% = 900 + 440 = 1.340 \text{ €}$

ΦΟΡΟΣ (ΠΟΥ ΘΑ ΕΒΓΑΙΝΕ ΜΕ ΟΛΑ ΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ) = $12.000 + 10.000 = 22.000$ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

ΑΡΑ ΦΟΡΟΣ = $10.000 \times 9\% + 10.000 \times 22\% + 2.000 \times 28\% = 900 + 2.200 + 560 = 3.660 \text{ €}$.

Στο παραπάνω παράδειγμα φαίνεται πως υπολογίζεται το εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα. Μέσα από αυτή τη διαδικασία μπορούμε να καταλάβουμε πόσο μεγάλη είναι η απώλεια των φορολογικών εσόδων από την φοροδιαφυγή. Σε περίπτωση

που μια επιχείρηση εκδίδει τα μισά στοιχεία ο φόρος είναι πολύ μικρότερος από αυτόν που θα έπρεπε να καταβάλλει η επιχείρηση.

Στις επιχειρήσεις της εστίασης φορολογείται το καθαρό εισόδημα ή κέρδος που μένει από την αφαίρεση μεταξύ ακαθάριστων εισοδημάτων και επιχειρηματικών εξόδων. Οι πωλήσεις των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών αποτελούν τα ακαθάριστα φορολογητέα έσοδα από επιχειρηματικές συναλλαγές. Τα έσοδα είναι ανάλογα του φόρου εισοδήματος δηλαδή όσο μικρότερα είναι αυτά τόσο μικρότερος θα είναι και ο φόρος και το αντίθετο. Οι επιχειρήσεις πολλές φορές προσπαθούν να αποκρύψουν το εισόδημα που αποκτούν πραγματικά από την επιχείρησή τους. Έτσι δηλαδή καταφεύγουν στο δρόμο της φοροδιαφυγής.

Όμως περιορισμοί υπάρχουν και στα επιχειρηματικά έξοδα. Οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί μία δαπάνη ώστε να χαρακτηριστεί επιχειρηματική αναφέρονται στο άρθρο 21 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.4172/13). Τέτοια έξοδα είναι τα λειτουργικά έξοδα, δηλαδή το ενοίκιο, το ρεύμα, το νερό, η διαφήμιση, οι μισθοί των υπαλλήλων κ.α., οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις και οι αποσβέσεις. Έτσι μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών από τα έσοδα προσδιορίζεται το φορολογητέο κέρδος. Τα έξοδα είναι αντιστρόφως ανάλογα του φόρου εισοδήματος δηλαδή όσο αυξάνονται αυτά τόσο μειώνεται ο φόρος. Όπως σε όλες τις επιχειρήσεις έτσι και στην εστίαση όλα τα έσοδα καθώς και τα έξοδα μιας επιχείρησης πρέπει πάντα να συνοδεύονται από τα απαραίτητα παραστατικά που δηλώνουν το σκοπό και τον τρόπο που θα χρησιμοποιηθούν ή θα χρησιμεύσουν. Σύμφωνα με το άρθρο 22 του παραπάνω νόμου οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι δαπάνες για να εκπίπτουν από τα έσοδα είναι τα εξής:

➤ Να πραγματοποιούνται προς το συμφέρον της οντότητας δηλαδή να είναι δαπάνες που αφορούν τις συνήθεις εμπορικές συναλλαγές της.

➤ Να είναι πραγματικές συναλλαγές και οι αξίες τους να είναι στο βαθμό που κρίνει η Φορολογική Διοίκηση.

➤ Αφού συντρέχουν τα άλλα δύο κριτήρια πρέπει να τηρείται ακόμα ένα. Να είναι καταχωρημένα στα βιβλία των συναλλαγών που αναφέρονται στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Για να ισχύσουν όλα τα παραπάνω πρέπει οι δαπάνες να συνοδεύονται από δικαιολογητικά.

Το επόμενο σημαντικό άρθρο του παρόντος νόμου είναι το 24. Σύμφωνα με αυτό υπολογίζονται οι αποσβέσεις που εκπίπτουν φορολογικά. Είναι διαφορετικός ο τρόπος που υπολογίζονται οι λογιστικές με τις φορολογικές αποσβέσεις. Με την απόσβεση σε μια επιχείρηση εστίασης γίνεται επιμερισμός και κατανέμονται κόστη που έχουν προκύψει από τα πάγια περιουσιακά στοιχεία που μπορεί να διαθέτει μια επιχείρηση εστίασης στο διάστημα ενός ημερολογιακού έτους. Σε μια επιχείρηση εστίασης τέτοια κόστη μπορεί αν είναι τα τραπέζοκαθίσματα, μηχανήματα διάφορων ειδών που είναι απαραίτητα για την παρασκευή καφέ, φαγητού ή και άλλων. Η διαφορά αυτή υπάρχει επειδή ο υπολογισμός των αποσβέσεων είναι ένας τρόπος φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων καθώς οι λογιστικές αποσβέσεις υπολογίζονται με τρόπο πιο ελεύθερο σε σχέση με τις φορολογικές. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις κατηγορίες των παγίων με τους αντίστοιχους συντελεστές απόσβεσης.

Κατηγορία ενεργητικού επιχείρησης	Συντελεστής φορολογικής απόσβεσης (% ανά φορολογικό έτος)
Κτίρια, κατασκευές, εγκαταστάσεις, βιομηχανικές και ειδικές εγκαταστάσεις, μη κτιριακές εγκαταστάσεις, αποθήκες και σταθμοί, περιλαμβανομένων των παραρτημάτων τους (και ειδικών οχημάτων φορτοεκφόρτωσης)	4%
Εδαφικές εκτάσεις που χρησιμοποιούνται σε εξόρυξη και λατομεία, εκτός αν χρησιμοποιούνται για τις υποστηρικτικές δραστηριότητες εξόρυξης	5%
αεροσκάφη, σιδηροδρομικοί συρμοί, πλοία και σκάφη εκτός από μέσα μαζικής μεταφοράς ατόμων μηδενικών ή χαμηλών ρύπων έως 50 g CO ₂ /km	5%
Μηχανήματα, εξοπλισμός εκτός Η/Υ και λογισμικού	10%
Μέσα μεταφοράς ατόμων εκτός από τα μέσα μεταφοράς μηδενικών ή χαμηλών ρύπων έως 50 g CO ₂ /km	16%
Μέσα μεταφοράς ατόμων μηδενικών ρύπων	25%
Μέσα μεταφοράς ατόμων χαμηλών ρύπων έως 50 g CO ₂ /km	20%
Μέσα μεταφοράς εμπορευμάτων εκτός από μέσα μεταφοράς εμπορευμάτων μηδενικών ή χαμηλών ρύπων έως 50g CO ₂ /km	12%
Μέσα μεταφοράς εμπορευμάτων μηδενικών ρύπων	20%
Μέσα μεταφοράς εμπορευμάτων χαμηλών ρύπων έως 50 g CO ₂ /km	15%
Μέσα μαζικής μεταφοράς ατόμων μηδενικών ρύπων	15%
Μέσα μαζικής μεταφοράς ατόμων χαμηλών ρύπων έως 50 g CO ₂ /km	10%
Άυλα στοιχεία και δικαιώματα και έξοδα πολυετούς απόσβεσης	10%
Εξοπλισμός Η/Υ, κύριος και περιφερειακός και λογισμικό	20%
Λοιπά πάγια στοιχεία της επιχείρησης	10%
Εξοπλισμός και όργανα, που χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες εκτέλεσης επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας. Ως εξοπλισμός και όργανα που χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες εκτέλεσης της επιστημονικής και της τεχνολογικής έρευνας, θεωρείται αυτός, που περιγράφεται στο σχετικό άρθρο της κοινής υπουργικής απόφασης του άρθρου 22Α.	40%

Πίνακας 3.2: Συντελεστές Υπολογισμού Φορολογικών Αποσβέσεων

Πηγή: www.taxheaven.gr/

Σύμφωνα με το άρθρο αναφέρονται ακόμα τα εξής:

- Οι αποσβέσεις υπολογίζονται υποχρεωτικά κάθε έτος,
- Οι φορολογικές αποσβέσεις ξεκινούν τον επόμενο μήνα της αγοράς τους,
- Όταν ένα πάγιο έχει αποσβέσιμη αξία έως 1.500 € τότε αυτό δύναται να αποσβεστεί εξ ολοκλήρου,
- Τέλος οι νέες επιχειρήσεις έχουν την δυνατότητα να αναβάλλουν τον υπολογισμό των αποσβέσεων έως και τρία έτη.

Το τελευταίο άρθρο που είναι σημαντικό για τους φορολογούμενους που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα είναι το άρθρο 29 του ν.4172/2013. Σύμφωνα με αυτό τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται σύμφωνα με το άρθρο 15.

3.4 Μη εκπιπτόμενες Δαπάνες

Εκτός από το άρθρο 21 σημαντικές οδηγίες περιέχει και το άρθρο 23 του Ν.4172/13 για τις δαπάνες που πραγματοποιούν οι οντότητες αλλά δεν εκπίπτουν. Πρόκειται για ένα σημαντικό άρθρο του νόμου. Ο νομοθέτης έβαλε το Άρθρο 23 στον ΚΦΕ επειδή γνωρίζει ότι οι επιχειρηματίες δεν θα τηρούν όλες τις προϋποθέσεις του νόμου για τις εκπιπτόμενες δαπάνες. Αφορά δηλαδή, όλες τις επιχειρήσεις όπως και της εστίασης. Αξίζει να σημειωθεί ότι είναι εύκολο να παρανομήσουν οι επιχειρήσεις της εστίασης είτε μη τηρώντας το λογιστικό νόμο, είτε τον εργατικό νόμο. Με αποτέλεσμα να δέχονται πρόστιμα τα οποία δεν φορολογούνται σύμφωνα με το άρθρο 23 στο οποίο όλα εκείνα τα έξοδα που δεν εκπίπτουν ως έξοδα και αν τα έχει για παράδειγμα μια καφετέρια να πληρώσει λιγότερο φόρο.

Στην συνέχεια παρατίθενται παραδείγματα για τα είδη των μη εκπιπτόμενων δαπανών αλλά και την διαφορά που εμφανίζεται στον φόρο σε μια επιχείρηση που παρουσιάζει μη εκπιπτόμενες δαπάνες.

3.4.1 Παραδείγματα μη εκπιπτόμενων δαπανών

Σύμφωνα με τον Ν. 4172/2013 και το άρθρο 23 υπάρχουν και δαπάνες που αναφέρονται στο άρθρο 23 και αυτές είναι μη εκπιπτόμενες άσχετα εάν τηρούν τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν στην ανάλυση του άρθρου 21. Οι δαπάνες αυτές είναι οι εξής:

➤ Τόκοι από δάνεια που λαμβάνει η επιχείρηση από τρίτους τα οποία δεν είναι τραπεζικά. Εφόσον οι τόκοι υπερβαίνουν τους τόκους της τράπεζας.

Παράδειγμα 1: Επιχείρηση δανείστηκε από τρίτο δάνειο 6.000€. Για το δάνειο αυτό πλήρωσε τόκους 700€. Εάν έπαιρνε το ίδιο δάνειο από την τράπεζα υπολογίζονται τόκοι 600€. Επειδή οι τόκοι που πλήρωσε η επιχείρηση στον τρίτο είναι περισσότεροι κατά 100 € από τους τόκους θα πλήρωνε στην τράπεζα υπάρχει λογιστική διαφορά 100€.

➤ Οι δαπάνες με αξία από 500 € και άνω που δεν εξοφλήθηκαν με τραπεζικό μέσω

Παράδειγμα 2: Μία οντότητα έκανε αγορά εμπορευμάτων με καθαρή αξία 600€ και 24% ΦΠΑ δίνοντας μετρητά από το ταμείο της. Επειδή δεν μεσολαβεί η τράπεζα η αγορά θεωρείται μη εκπιπτόμενη.

➤ Οι ασφαλιστικές εισφορές που δεν έχουν καταβληθεί,

Παράδειγμα 3: Υπολογίστηκε η μισθοδοτική κατάσταση του μήνα Μαρτίου με τα εξής στοιχεία:

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ	ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗ (ΙΚΑ)	ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ (ΙΚΑ, ΦΜΥ)	ΚΑΘΑΡΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ ΠΛΗΡΩΤΕΕΣ
1.895,55€	464,82€	296,78€	1.598,77€

Πρέπει να αποδοθεί και το ΙΚΑ εργοδότη και εργαζομένου για να είναι εκπιπτόμενοι αλλιώς δεν εκπίπτει από τα έσοδα.

- Οι προβλέψεις (εκτός αυτών που αναφέρονται στο άρθρο 26),

Παράδειγμα 4: Πελάτης Α με τιμολόγιο καθαρής αξίας 500 € και ΦΠΑ 65 € στις 05/10/2016 και πελάτης Β με τιμολόγιο καθαρής αξίας 2000 € και ΦΠΑ 480 € στις 09/04/2016. Να υπολογιστούν οι προβλέψεις στις 31/12/2018.

ΠΕΛΑΤΕΣ	ΜΗΝΕΣ	ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ
A	15	500+65=565	500X100%=500	65
B	21	2000+480=2480	2000X75%=1500	980
ΣΥΝΟΛΟ	-	3055	2000	1055

- Τα πρόστιμα και οι ποινές μαζί με τις προσαυξήσεις,

Παράδειγμα 5: Οντότητα δέχτηκε πρόστιμο για μη έκδοση φορολογικού στοιχείου σύμφωνα με το άρθρο 1.3,8,10,12,13,14 των ΕΛΠ 4308/2014 και του άρθρου 13 παράγραφος 1 του Κ.Φ.Δ (ν. 4174/2013). Θα καταχωρηθεί στα βιβλία ως δαπάνη αλλά θεωρείται μη εκπιπτόμενη.

- Κάποιοι φόροι όπως ο φόρος εισοδήματος καθώς και ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ. Π. Α.) που αναλογεί σε μη εκπιπτόμενες δαπάνες.

Παράδειγμα 6: Πληρώθηκε ο φόρος εισοδήματος 2.500 € και το τέλος επιτηδεύματος 800 €. Είναι και οι δύο οι φόροι μη εκπιπτόμενοι.

- Το τεκμαρτό μίσθωμα σε περίπτωση ιδιόχρησης εφόσον είναι μεγαλύτερο από το τρία τοις εκατό (3%) επί της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου,

Παράδειγμα 7: Η οντότητα υπολόγισε το ενοίκιο για προσωπικό της ακίνητο που χρησιμοποιεί η ίδια είναι 7.000€. Επειδή η αντικειμενική αξία του ακινήτου είναι 90.000€ το τεκμαρτό μίσθωμα υπολογίζεται $90.000 \times 3\% = 2.700$ και υπάρχει λογιστική διαφορά $7.000 - 2.700 = 4.300€$

- προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες των εταίρων,

Παράδειγμα 11: Ο πρόεδρος της εταιρείας πλήρωσε για τη διεξαγωγή εορταστικής εκδήλωσης σε βάρος της εταιρείας 27.000€. Είναι μη εκπιπτόμενη δαπάνη.

Παράδειγμα 12:

Ένα ξενοδοχείο Ανώνυμη εταιρεία, είχε στις 31/12 λογιστικά κέρδη³² 85.000 €.

Έχει πραγματοποιήσει ακόμα δαπάνες που αναφέρονται στο άρθρο 23 όπως πρόστιμα και προσωπικές δαπάνες των μετόχων 15.000 €.

³² Έχει αναφερθεί παραπάνω πως προσδιορίζεται

ΛΥΣΗ

1) ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ

Λογιστικά Κέρδη 85.000
Πλέον Λογιστικές Διαφορές 15.000
Φορολογητέο Εισόδημα 100.000

Φόρος εισοδήματος (100.000 X 24%) 24.000

Χωρίς το άρθρο 23 οι δαπάνες που δεν εκπίπτουν θα αφαιρούνταν από τα έσοδα με αποτέλεσμα τα κέρδη να υπολογίζονται μικρότερα άρα και ο φόρος εισοδήματος θα έβγαινε μικρότερος. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα τα φορολογικά κέρδη χωρίς τις λογιστικές διαφορές θα ήταν 85.000 και ο φόρος $85.000 \times 24\% = 20.400$. Υπάρχει διαφορά $24.000 - 20.400 = 3.600$. Βέβαια τα ποσά είναι πολύ μεγαλύτερα σε μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

3.5 Φορολογικοί έλεγχοι

Στη συνέχεια της εργασίας θα γίνει αναφορά στον φορολογικό έλεγχο. Στον τρόπο που θα πρέπει να γίνονται, στις αμοιβές των ελεγκτών και στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι αλλά και ο ελεγκτικός μηχανισμός. Το σύστημα του ελέγχου έρχεται από πολύ παλιά. Στην Αθήνα υπήρχε σύστημα ελέγχου από πολύ παλιά και συγκεκριμένα από το 300 π.Χ. Ο έλεγχος αυτός αφορούσε την Δημόσια Οικονομία τον οποίο τον διενεργούσαν οι λογιστές που οποίοι αποτελούσαν το Ελεγκτικό Συνέδριο. Βέβαια και οι άρχοντες του Δημοσίου υποχρεούνταν να καταχωρούν τα έσοδα και τα έξοδα³³.

3.5.1 Ελεγκτική

Η ελεγκτική διαμορφώθηκε σε ένα ευρύ και ειδικό κλάδο. Για κάποιους η ελεγκτική είναι κλάδος της λογιστικής³⁴. Το αντικείμενο της Ελεγκτικής δέχεται συχνά αξιολογήσεις που τις περισσότερες φορές είναι δυσχέρειες γιατί όσο πιο αναπτυγμένη είναι μια χώρα τόσο πιο ιδιαίτερο είναι το περιεχόμενο της Ελεγκτικής. Λόγο αυτής της πολυπλοκότητας η διατύπωση ενός ορισμού της Ελεγκτικής γενικής αναγνώρισης είναι πολύ δύσκολο να γίνει. Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης άρχισε μια αναταραχή με αποτέλεσμα να καταγραφούν τα οργανωτικά μοντέλα των φορολογικών διοικήσεων³⁵. Στη βοήθεια της ελεγκτικής λειτουργούν τα φορολογικά καταστήματα και έχοντας τους εξής τύπους οργάνωσης:

- Το μοντέλο που έχει νομοθετική «ταυτότητα» και σχετίζεται με τα τμήματα Κεφαλαίου Εισοδήματος, Φ.Π.Α., Κ.Β.Σ.
- Το μοντέλο που σχετίζεται με τα τμήματα Εισπράξεων - Πληρωμών, Ελέγχου, Μητρώου και Δικαστικό.

³³ Δρ. Μπάλης Θεοχ., σελ.17-19.

³⁴ Σελ.19.

³⁵ Νανόπουλος Αντώνης, σελ.16

Το τμήμα Ελέγχου μπορεί να βοηθήσει και στις φορολογικές δηλώσεις όπως στην παραλαβή τους και την αποστολή τους. Ακόμα βοηθάει στην μηχανογράφησή τους για να μπορέσει να γίνει η αποστολή. Η οργάνωση του ελέγχου ακολουθεί τα εξής στάδια³⁶:

- Χρεώνεται η υπόθεση σε υπάλληλο του τμήματος Ελέγχου από τον διευθυντή του φορολογικού καταστήματος και πάντα γραπτώς.
- Γίνεται φάκελος ελέγχου που περιέχει φορολογικά στοιχεία του ελεγχόμενου φορολογούμενου
- Ο έλεγχος γίνεται στην έδρα της επιχείρησης
- Συμπληρώνεται η έκθεση ελέγχου
- Καταλογίζονται οι φόροι που πρέπει να αποδώσει η επιχείρηση

Οι κύριοι έλεγχοι όμως γίνονται από την Οργάνωση της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων (ΥΠ.Ε.Ε.) που έχει τις εξής αρμοδιότητες³⁷:

- Να αποκαλύπτει το οικονομικό έγκλημα όπως φοροδιαφυγές και λαθρεμπόριο.
- Να ελέγχει τα αγαθά όπως διακινούνται για να βρίσκουν την παράνομη κατοχή και διακίνηση των παράνομων ειδών.
- Να εντοπίζει οικονομικές παραβάσεις όπως παράνομες συναλλαγές μέσω τραπεζών και την νομιμοποίηση χρημάτων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες.

Οι φορολογούμενοι μπορούν να ελεγχτούν με διάφορους τρόπους. Υπάρχει ο προσωρινός έλεγχος με τον οποίο καταλογίζονται οι φόροι που οφείλει η επιχείρηση³⁸. Προσωρινό έλεγχο μπορούν να διενεργήσουν και οι διευθυντές των φορολογικών καταστημάτων στα βιβλία των οντοτήτων³⁹. Έλεγχο κάνουν συνήθως στις εκπιπτόμενες δαπάνες και στα αντίστοιχα παραστατικά τους όπως και στη σύνταξη των καταστάσεων. Οι διευθυντές πρέπει να έχουν κάποιες ενδείξεις για να προχωρήσουν σε έλεγχο όπως την μη υποβολή των φορολογικών δηλώσεων, τις αρνητικές φορολογικές δηλώσεις και εάν υπάρξει κάποια καταγγελία για φοροδιαφυγή⁴⁰.

Εκτός από τον προσωρινό έλεγχο υπάρχει και τακτικός ή ουσιαστικός έλεγχος. Εκεί ο έλεγχος γίνεται με σχολαστικότητα στα βιβλία της επιχείρησης αλλά και στα στοιχεία της⁴¹. Συγκεκριμένα εξετάζεται εάν εκδόθηκαν τα παραστατικά που έπρεπε σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα και αν οι καταχωρήσεις τους συμφωνούν με τα λογιστικές αρχές. Φυσικά πρέπει να ελεγχθεί εάν όλα τα στοιχεία που έχει εκδώσει ή παραλάβει η οντότητα είναι αληθή και ακριβή.

Μετά την παραπάνω εξέταση οι αρχές μπορούν να οδηγηθούν στα παρακάτω συμπεράσματα⁴²:

³⁶ Σελ. 31-32.

³⁷ Σελ. 36-37.

³⁸ Σελ. 44-45.

³⁹ Σελ. 45-46.

⁴⁰ Νανόπουλος Αντώνης σελ. 46-47.

⁴¹ Σελ. 51.

⁴² Σελ. 51-52

- Η επιχείρηση έχει ακριβή και επαρκή βιβλία και τα αποτελέσματά της είναι ορθά.
- Σε άλλη περίπτωση μπορούν τα βιβλία να είναι ανεπαρκή δηλαδή να βρεθεί στον εξωλογιστικό προσδιορισμό διαφορετικό αποτέλεσμα από αυτό που παρουσιάζουν τα βιβλία.
- Τελευταία περίπτωση είναι να βρεθούν τα βιβλία σε κάποιες οντότητες ανακριβή.

Οι δύο τελευταίες περιπτώσεις (από τις τρεις παραπάνω) παρουσιάζουν παραβάσεις των φορολογουμένων. Η αποτελεσματικότητα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού και το κόστος που χρειάζεται για να λειτουργεί παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς η φοροδιαφυγή έχει επιπτώσεις στους φόρους και κατά επέκταση στην οικονομία. Η φορολογική διοίκηση και η ταμειυτική λειτουργία έχουν άμεση σχέση μεταξύ τους. Πρέπει το φορολογικό σύστημα να είναι προσαρμοσμένο στις συνθήκες που επικρατούν ώστε να μπορεί να αποδίδουν οι φορολογικές υπηρεσίες τα αναμενόμενα. Υπάρχουν περιπτώσεις που θεσπίζονται μέτρα τα οποία είναι δύσκολα στην εφαρμογή τους και αυτό είναι κάτι που στο τέλος βλάπτει την εικόνα της φορολογικής διοίκησης. Αυτή η κατάσταση μόνο θετικά αποτελέσματα δεν μπορεί να έχει. Συμβάλει έντονα στην συμμόρφωση των φορολογουμένων οι οποίοι δεν μπορούν να πάρουν σοβαρά τα μέτρα ή καθώς εκμεταλλεύονται τη δυσκολία της εφαρμογής των μέτρων, φοροδιαφεύγουν. Ένας πολύ σημαντικός λόγος που συμβαίνει αυτό είναι ο φόρτος εργασίας και η πολυπλοκότητα της πολυνομίας που δημιουργούν δυσκολίες στην λειτουργία της φορολογικής διοίκησης. Πολλοί πιστεύουν ότι οι όποιες αλλαγές γίνονται που αφορούν την φορολογική πολιτική θα πρέπει να γίνονται από τον διοικητικό μηχανισμό ο οποίος θα μπορεί να τις υλοποιεί κιόλας. Με τον τρόπο αυτό γίνεται ευκολότερη και η εργασία του προσωπικού και αυτό είναι πολύ σημαντικό καθώς ένα συχνό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η φορολογική διοίκηση είναι τη επιλογή του κατάλληλου προσωπικού⁴³. Η φορολογική νομοθεσία λαμβάνει μέτρα φορολογικής πολιτικής που αφορούν τη συμμόρφωση αυξάνει όταν η φορολογική νομοθεσία είναι πολύπλοκη. Οι συχνές αλλαγές εμφανίζουν δυσκολίες στη συμμόρφωση στους κανόνες.

3.5.2 Η αμοιβή και η εκπαίδευση του προσωπικού

Το προσωπικό της ελεγκτικής αρχής μπορεί να βοηθά είτε άθελα είτε θελημένα στη φοροδιαφυγή της εστίασης. Ένας λόγος που γίνεται αυτό είναι έναντι αμοιβής που γίνεται από την επιχείρηση προς τον δημόσιο υπάλληλο για να καλύψει παρατυπίες που έχουν σχέση με τη φοροδιαφυγή. Για παράδειγμα στην εφορία θα μπορούσε ο υπάλληλος να εκπαιδεύετε με τα κατάλληλα σεμινάρια για να αναπτύσσει συνεχώς δεξιότητες και με την σωστή συνείδηση να κάνει σωστά την δουλειά του και με ανιδιοτέλεια, χωρίς να αφήνει περιθώρια στο κοινό ώστε να μην μπορεί να φοροδιαφύγει. Η κάλυψη των ελεγκτών για παρατυπίες της επιχείρησης μπορεί να γίνεται και άθελα και αυτό συμβαίνει επειδή το προσωπικό δεν είναι κατάλληλα καταρτισμένο γνωρίζοντας καλά τον φορολογικό νόμο. Σε αυτό μεγάλο ρόλο παίζουν και οι μικρές αλλαγές που γίνονται στον ΚΦΕ αλλά και στους υπόλοιπους νόμους.

Πολλοί πιστεύουν ότι το επίπεδο των μισθών είναι αιτία που συνδέεται με τις υπηρεσίες που προσφέρονται από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Για το λόγο αυτό ο δημόσιος φορέας προσελκούσε το ενδιαφέρον ανθρώπων με περιορισμένες φιλοδοξίες. Αυτό μπορεί να

⁴³ Τάτσος Ν., σελ. 489.

οδηγούσε ακόμα και στη διαφθορά κάποιων δημοσίων υπαλλήλων. Με αυτόν τον τρόπο η αύξηση των μισθών των χαμηλόμισθων υπαλλήλων ήταν μονόδρομος καθώς εκτός της μεγαλύτερης παραγωγικότητας ίσως περιορίζονταν και τα φαινόμενα της διαφθοράς. Κάποιες χώρες χορηγούν επιδόματα προκειμένου να αντιμετωπίσουν το χαμηλό επίπεδο μισθών. Με την επιλογή των υπαλλήλων και την πρόσληψή τους επιλέγεται και ο μισθός που θα καταβάλλεται. Ίσως εάν υπήρχε ένα σύστημα που να μετρά και να αξιολογεί την παραγωγικότητα των φορολογικών υπηρεσιών των υπαλλήλων προς τους φορολογούμενους να βοηθούσε σε όλα τα παραπάνω⁴⁴. Βέβαια όλα αυτά είχαν μεγαλύτερη βαρύτητα πριν την οικονομική κρίση που ήταν μεγαλύτεροι και οι μισθοί στον ιδιωτικό τομέα.

Το φορολογικό σύστημα είναι πολύπλοκο και απαιτεί κατάλληλο προσωπικό. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να υπάρχει ένα σύστημα εκπαίδευσης του προσωπικού. Η εκπαίδευση πρέπει να γίνεται στους νέους υπαλλήλους αλλά και στο υπάρχων προσωπικό. Η αποτελεσματική εκπαίδευση γίνεται απορρέοντας μέρος των υποχρεώσεων από τους υπαλλήλους. Σημαντικό χαρακτηριστικό που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτές, είναι να μπορούν να καλύπτουν όλους τους εργαζομένους λαμβάνοντας υπόψη την προηγούμενη κατάρτιση με τις ανάλογες απολαβές απασχόλησης τους⁴⁵.

Όπως αναφέρθηκε σε πολλά σημεία παραπάνω είναι πολύ δύσκολο να γνωρίζει κανείς όλη τη φορολογική νομοθεσία καθώς υπάρχει πληθώρα νόμων αλλά και εγκυκλίων με οδηγίες και διευκρινήσεις που πραγματικά είναι δύσκολο να παρακολουθήσει κάποιος. Μεγάλο παράδειγμα είναι ο ν.4172/13 που θεσπίστηκε στο παρελθόν αλλά έχει υποστεί αλλεπάλληλες τροποποιήσεις. Το φορολογικό σύστημα και ο φοροεισπρακτικός μηχανισμός δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς κωδικοποιημένη νομοθεσία με διαρκή ενσωμάτωση με όλες τις ισχύουσες διατάξεις. Πρέπει να περιέχει τα εξής:

- Περιεχόμενα με τις κωδικοποιήσεις για να διευκολύνεται η εύρεση των πληροφοριών από όσους τους χρησιμοποιούν,
- Να είναι όλα ξεκάθαρα αποφεύγοντας τις συγχύσεις που δημιουργούνται μεταξύ των φορολογούμενων και των υπαλλήλων της δημόσιας αρχής,
- Όλες οι αλλαγές να δημοσιεύονται σε ειδικό φορολογικό μηχανισμό με συνεχή ενημέρωση.

Για παράδειγμα το 2017 κατέφυγαν στα δικαστήρια 9455 περιπτώσεις και από αυτές δικαιωθήκαν 2312 περιπτώσεις πράγμα που δείχνει ότι υπάρχει αδυναμία στο φορολογικό σύστημα και σίγουρα αυτό είναι αιτία να φοροδιαφεύγουν οι επιχειρήσεις εστίασης γνωρίζοντας την αδυναμία αυτή. Σύμφωνα με τα παραπάνω στο φορολογικό σύστημα χρειάζεται απαραίτητως το κατάλληλα καταρτισμένο προσωπικό. Αυτό υποδηλώνεται και από το γεγονός πως υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις που δημιουργούνται διαφορές μετά από ελέγχους ανάμεσα σε αυτά που έχουν δηλώσει οι φορολογούμενοι και σε αυτά που διαπιστώνουν οι ελεγκτές των φορολογικών αρχών. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να υπάρχει σύστημα που θα βοηθάει στην επίλυση τέτοιων υποθέσεων. Μέσω του συστήματος θα πρέπει να γίνεται πρώτα εσωτερικός και εάν απαιτηθεί εξωτερικός έλεγχος. Με την σωστή λειτουργία του συστήματος δηλαδή με το προσωπικό με τις απαραίτητες γνώσεις, πρέπει να υπάρχει ως βασικός στόχος η επίλυση όσο περισσότερων διαφορών σε διοικητικό επίπεδο. Η εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας πρέπει να αποτελεί επίσης στόχο του συστήματος. Αυτό μπορεί να γίνει όταν στις συζητήσεις που γίνονται για την επίλυση των διαφορών γίνονται με την παρουσία ανώτερων στελεχών. Με λίγα λόγια, καλό είναι να μην οδηγούνται

⁴⁴ Τάτσος Ν., σελ. 495-497.

⁴⁵ Σελ. 497-498.

όλες οι υποθέσεις στα δικαστήρια. Αυτό θα συμβεί εφόσον θα οδηγούνται λιγότερες υποθέσεις στα δικαστήρια από ένα αξιόπιστο και λειτουργικό φορολογικό σύστημα ελέγχου⁴⁶. Ο εξωτερικός έλεγχος στην περίπτωση που θα πρέπει να πραγματοποιείται στα δικαστήρια θα βασίζεται στους εξής παράγοντες:

- Πρέπει να διαθέτει ταχύτητα ώστε να μην συσσωρεύονται πολλές υποθέσεις και να δημιουργείται ταλαιπωρία στους φορολογούμενους,
- Να υπάρχει ένα όριο που οι διαφορές θα επιλύονται μόνο διοικητικά ώστε να αποφεύγεται και συνωστισμός πολλών υποθέσεων στα δικαστήρια γιατί έτσι εκτός του ότι θα παίρνει καιρό να εκδικαστούν, θα μένουν πίσω και άλλες σημαντικότερες υποθέσεις των δικαστηρίων.
- Να δίνει πάντα την αίσθηση της διαφάνειας κάτι που θα δίνει την αίσθηση της εμπιστοσύνης στους φορολογούμενους.

3.5.3 Η είσπραξη των εσόδων

Μετά τους ελέγχους ή χωρίς αυτούς, πολλοί φορολογούμενοι καλούνται να καταβάλλουν τους φόρους τους. Η είσπραξη των εσόδων είναι ένα στάδιο και μάλιστα το τελευταίο στην φοροεισπρακτική διαδικασία. Είναι τα στάδια μετά την βεβαίωση των εσόδων. Υπάρχουν ιδιαιτερότητες που δημιουργούν δυσκολίες στην είσπραξη των φορολογητέων εσόδων. Απαιτείται μεγάλη προσοχή στην βεβαίωση των φόρων καθώς μπορεί να δημιουργηθούν φόροι με ανεπαρκή στοιχεία οι οποίοι θα είναι δύσκολο να εισπραχθούν καθώς αυτές οι περιπτώσεις είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα καταπέσουν στα δικαστήρια και φυσικά θα πάρει χρόνο η όλη διαδικασία κάτι που θα δημιουργήσει μεγάλο κενό ανάμεσα στα δύο στάδια (βεβαίωσης και είσπραξης). Ακόμα θα επιβαρυνθούν και αρκετές δημόσιες υπηρεσίες με αδικαιολόγητη εργασία πηγαίνοντας συνεχώς πίσω η είσπραξη των φόρων με μεγάλη πιθανότητα να ακυρωθούν λόγω ανεπαρκών στοιχείων. Για το λόγω αυτό οι υπάλληλοι δεν πρέπει να αξιολογούνται με βάση τους φόρους που βεβαιώνουν αλλά με τους γενικότερους παράγοντες πάνω στην εργασία τους. Ακόμα καλό είναι να αποφεύγονται οι βεβαιώσεις μικροποσών γιατί έτσι το κόστος του Δημοσίου είναι μεγαλύτερο και αυτό είναι μειονέκτημα.

Η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης βασίζεται στην αποπληρωμή των καθυστερούμενων φορολογικών οφειλών. Μέσα από αυτό πηγάζει το γεγονός της συμμόρφωσης των φορολογούμενων με τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Ο φοροεισπρακτικός μηχανισμός είναι αυτός που θα βοηθήσει τη στάση των φορολογούμενων. Εάν ο μηχανισμός δώσει την εντύπωση ότι καθυστερεί υπέρμετρα τότε οι φορολογούμενοι θα αντιληφθούν την αναποτελεσματικότητα του και η συμπεριφορά τους θα είναι ανάλογη. Αντίθετα εάν ο μηχανισμός δώσει την εντύπωση ότι λειτουργεί σωστά τότε οι φορολογούμενοι θα προσαρμόσουν τη συμπεριφορά τους στην πίεση που ασκεί ο ρυθμός λειτουργίας και θα είναι συνεπείς στις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Η είσπραξη των φόρων να περιέχουν και ένα σύστημα ποινών για τους καθυστερούμενους φόρους. Ένα επιτόκιο δηλαδή που να προσαυξάνει τους φόρους χωρίς όμως να δημιουργεί δυσβάσταχτους φόρους για να μπορούν να αποδοθούν⁴⁷.

⁴⁶ Τάτσος Ν.,σελ. 499-501.

⁴⁷ Σελ. 501-503.

3.6 Αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος

Η αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος είναι γενικά ένα δύσκολο έργο. Οι περισσότεροι φορολογούμενοι πιστεύουν ότι το ελληνικό σύστημα παρουσιάζει αδυναμίες όπως τη γραφειοκρατία και σε αυτό το σημείο είναι που διαφέρει από τα φορολογικά συστήματα των προηγμένων χωρών. Δυστυχώς η ελληνική νομοθεσία είναι δυσνόητη και μονόπλευρη. Κάθε χρόνο γίνονται αλλαγές με αποτέλεσμα η απόδοση της δικαιοσύνης να καθυστερεί.

Οι δαπάνες που εκπίπτουν είναι δύσκολο πολλές φορές να διαχωριστούν από τις μη εκπιπόμενες προκαλώντας πολλές φορές αδικίες. Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα είναι μεγάλη δημιουργώντας πολλές συνέπειες όπως έλλειψη ρευστότητας στο κράτος και πρόβλημα κοινωνικής ανισότητας ανάμεσα στους ειλικρινείς πολίτες και σε αυτούς που φοροδιαφεύγουν ασύστολα.

Η καταπολέμηση της διαφθοράς προτείνεται με τους εξής τρόπους:

- Παρακολούθηση του περιουσιολογίου των φυσικών προσώπων ιδίως μέσω του εντύπου Ε9.
- Απλοποίηση των νομοθετημάτων (φορολογικού και λογιστικού) χωρίς συχνές αλλαγές.
- Ψήφιση νόμων για τη φορολογία εισοδημάτων που προέρχονται από ξεχωριστές εταιρείες (offshore).
- Ψήφιση γενικής διάταξης για την φοροαποφυγή.
- Εκπαιδευμένοι ελεγκτές να ανιχνεύουν με ηλεκτρονική παρακολούθηση τις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων.
- Ίδρυση POINT SYSTEM για αυτούς που χειρίζονται υποθέσεις ανάλογα με την εξέλιξη τους.
- Οι έλεγχοι να γίνονται με επιστημονικά κριτήρια για να μην χρησιμοποιούνται άσκοπα το ανθρώπινο δυναμικό.
- Να δοθούν φορολογικά κίνητρα ώστε να γίνονται επενδύσεις με επέκταση της παραγωγικής βάσης.
- Μείωση του φορολογικού συντελεστή και γενικά διατήρηση σε φυσιολογικά επίπεδα.
- Αντιστροφή της αναλογίας έμμεσων και άμεσων φόρων.

3.7 Επίλογος

Στο παρών κεφάλαιο αναλύθηκαν οι κύριοι νόμοι που σχετίζονται με τις επισιτιστικές επιχειρήσεις. Τόσο ο φορολογικός όσο και ο λογιστικός νόμος είναι αυτοί που πρέπει να εφαρμόζονται και όταν δεν συμβαίνει αυτό οδηγούμαστε στη φοροδιαφυγή.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα γίνει μια προσπάθεια να αναλυθούν οι απόψεις επισιτιστικών επιχειρήσεων και να ερευνηθεί το μέγεθος της φοροδιαφυγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

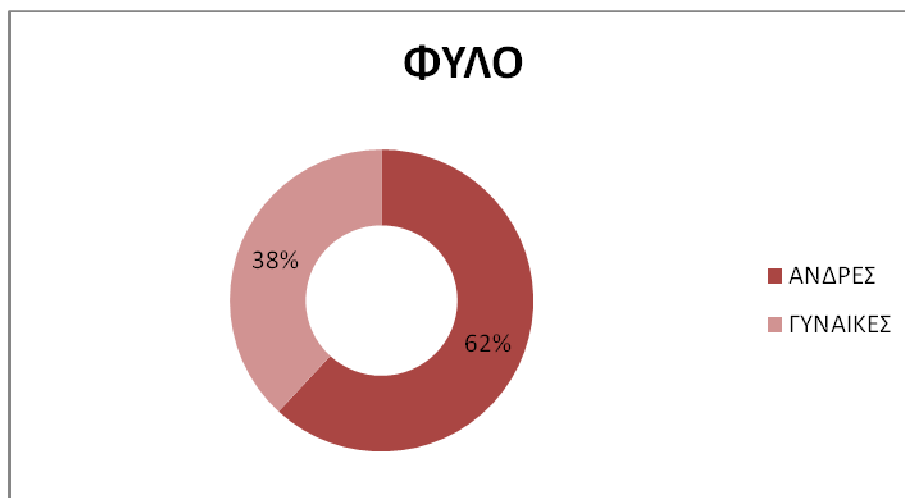
4.1 Εισαγωγή

Στα προηγούμενα κεφάλαια αναλύθηκε το φαινόμενο της φοροδιαφυγής έχοντας γίνει προσπάθεια να δοθεί ο ορισμός αλλά και οι τρόποι που πραγματοποιείται. Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, γίνεται η έρευνα της εργασίας χρησιμοποιώντας ερωτηματολόγιο το οποίο περιέχει 16 ερωτήσεις και συμπληρώθηκε από 63 επιχειρήσεις που βρίσκονται στην Ι.Π. Μεσολογγίου, στην πόλη του Αγρινίου και στην πόλη της Ναυπάκτου.

Μέσα από την έρευνα έγινε προσπάθεια να καταγραφεί η υπάρχουσα κατάσταση του φαινομένου της φοροδιαφυγής στον τομέα της εστίασης και μέσα από τις αξιόπιστες πηγές των απαντήσεων. Είναι δύσκολο σε ένα κοινωνικό φαινόμενο να αντλήσεις αντικειμενικές πηγές για το λόγο αυτό η χρήση του ερωτηματολογίου και οι ανώνυμες απαντήσεις από τους ίδιους τους φορολογούμενους θεωρούνται αξιόλογες.

		ΦΥΛΟ			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΝΔΡΕΣ	39	61,9	61,9	61,9
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	24	38,1	38,1	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.1: Φύλο

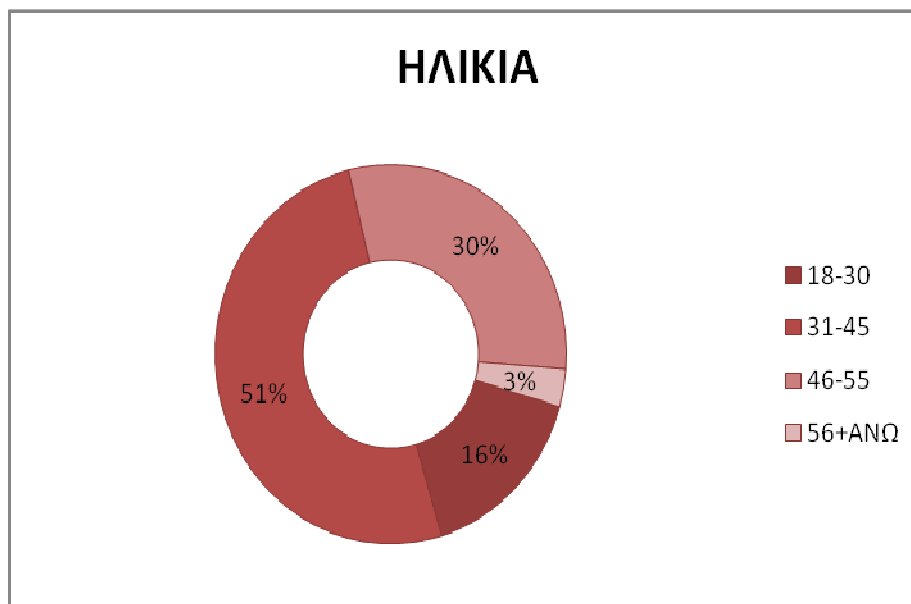

Διάγραμμα 4.1: Φύλο

Το σύνολο του δείγματος αποτελείται από 39 άνδρες και 24 γυναίκες αντίστοιχα.

		ΗΛΙΚΙΑ			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-30	10	15,9	15,9	15,9
	31-45	32	50,8	50,8	66,7
	46-55	19	30,2	30,2	96,8
	56-ΑΝΩ	2	3,2	3,2	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.2: Ηλικία

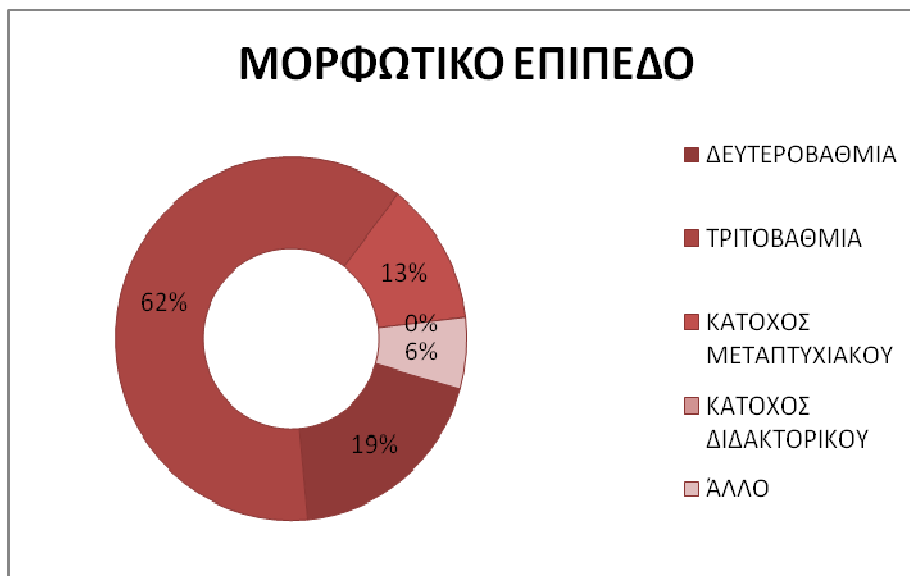
Διάγραμμα 4.2: Ηλικία

Οι ερωτούμενοι του δείγματος μας αποτελούνται από τις εξής ηλικίες 10 ερωτώμενοι έχουν ηλικία 18-30, 32 έχουν ηλικία από 31-45, 19 έχουν ηλικία από 46-55 και 2 έχουν ηλικία από 56 και άνω.

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	12	19,0	19,0	19,0
	ΤΡΙΤΙΒΑΘΜΙΑ	39	61,9	61,9	81,0
	ΚΑΤΟΧΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ	8	12,7	12,7	93,7
	ΆΛΛΟ	4	6,3	6,3	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.3: Μορφωτικό επίπεδο

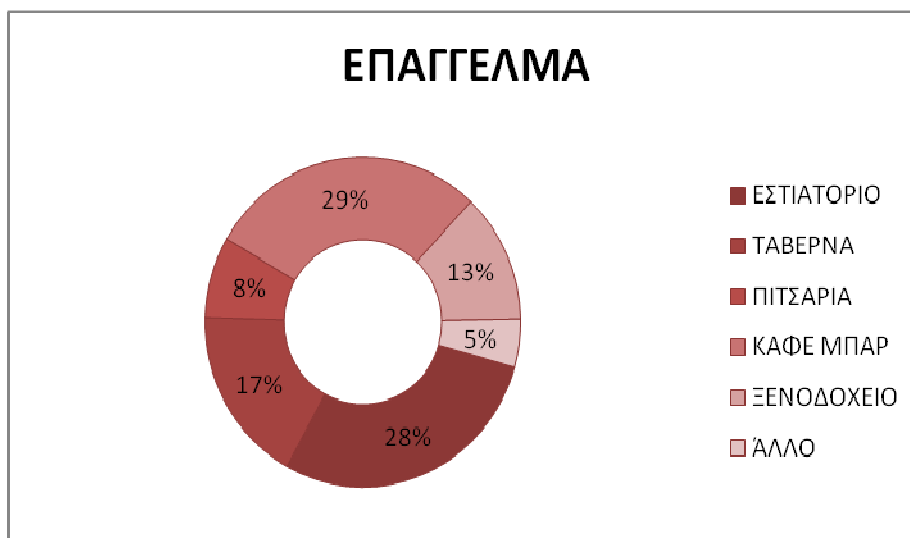

Διάγραμμα 4.3: Μορφωτικό επίπεδο

Στο σύνολο του δείγματος οι 12 ερωτώμενοι έχουν τελειώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι 39 την τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι 8 είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού, 0 είναι κάτοχοι διδακτορικού και 4 απαντούν άλλο.

		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ	18	28,6	28,6	28,6
	ΤΑΒΕΡΝΑ	11	17,5	17,5	46,0
	ΠΙΤΣΑΡΙΑ	5	7,9	7,9	54,0
	ΚΑΦΕ ΜΠΑΡ	18	28,6	28,6	82,5
	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	8	12,7	12,7	95,2
	ΆΛΛΟ	3	4,8	4,8	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.4: Επάγγελμα

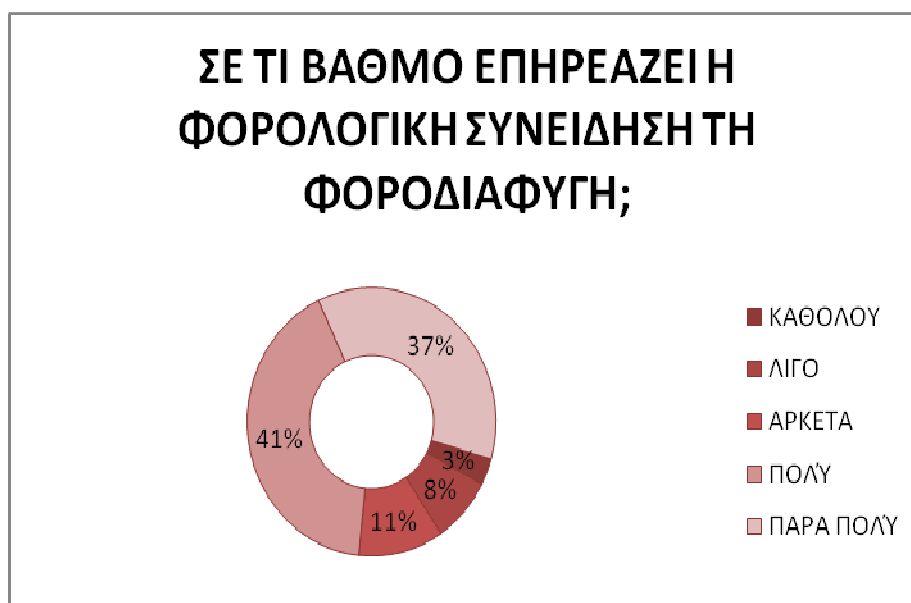
Διάγραμμα 4.4: Επάγγελμα

Στο σύνολο του δείγματος εστιατόριο έχουν 18, ταβέρνα 11, πιτσαρία 5, καφέ μπαρ 18, ξενοδοχείο 8 και άλλο απαντούν 3 από τους ερωτώμενους.

**ΣΕ ΤΙ ΒΑΘΜΟ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗ
ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ;**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΚΑΘΟΛΟΥ	3	4,8	4,8	4,8
	ΛΙΓΟ	10	15,9	15,9	20,6
	ΑΡΚΕΤΑ	15	23,8	23,8	44,4
	ΠΟΛΥ	19	30,2	30,2	74,6
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	16	25,4	25,4	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.5: Σε τι βαθμό επηρεάζει η φορολογική συνείδηση τη φοροδιαφυγή;

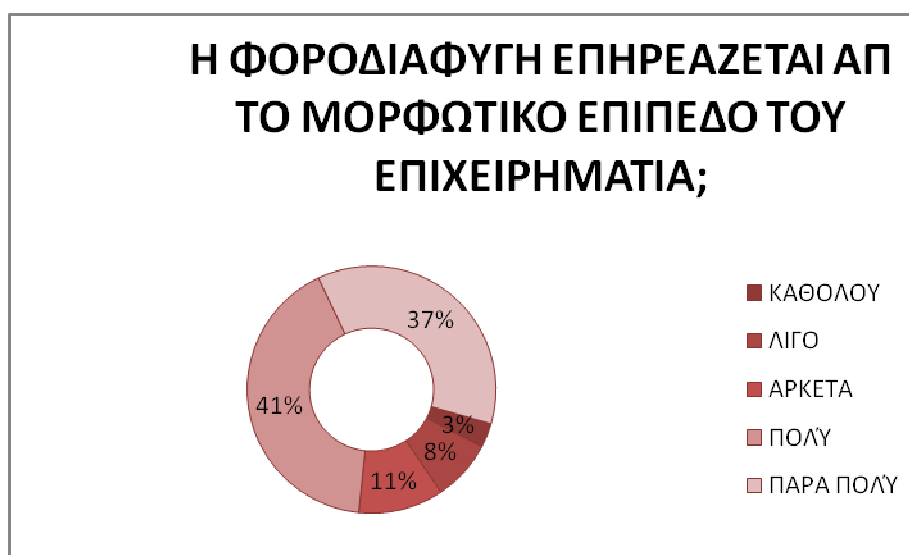
Διάγραμμα 4.5: Σε τι βαθμό επηρεάζει η φορολογική συνείδηση τη φοροδιαφυγή;

Στην ερώτηση σε τι βαθμό επηρεάζει η φορολογική συνείδηση τη φοροδιαφυγή;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 3 καθόλου, 10 λίγο, 15 αρκετά, 19 πολύ και 16 πάρα πολύ.

**Η ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΕΠΗΡΕΑΖΕΤΑΙ ΑΠ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΚΑΘΟΛΟΥ	2	3,2	3,2	3,2
	ΛΙΓΟ	5	7,9	7,9	11,1
	ΑΡΚΕΤΑ	7	11,1	11,1	22,2
	ΠΟΛΥ	26	41,3	41,3	63,5
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	23	36,5	36,5	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.6: Η φοροδιαφυγή επηρεάζεται από το μορφωτικό επίπεδο του επιχειρηματία;

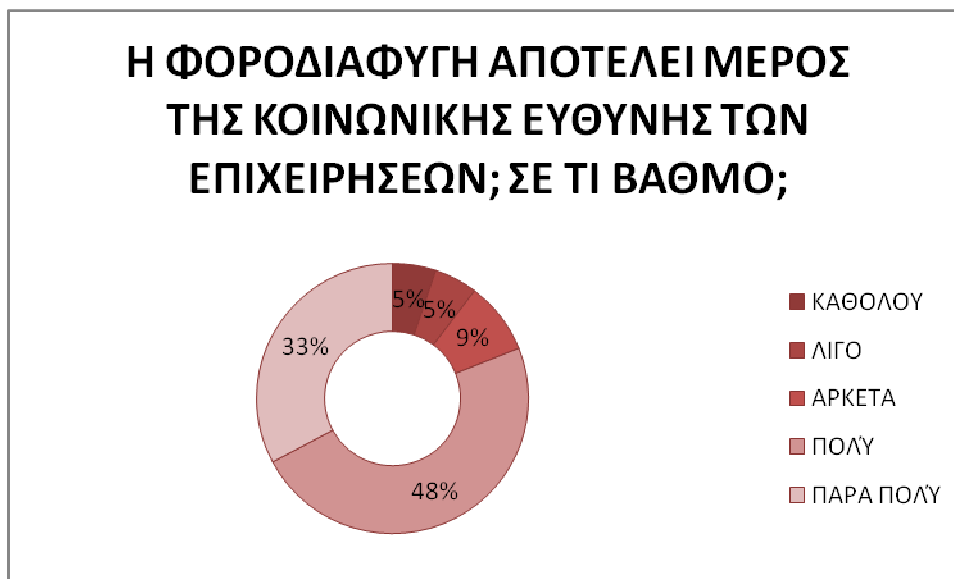
Διάγραμμα 4.6: Η φοροδιαφυγή επηρεάζεται από το μορφωτικό επίπεδο του επιχειρηματία;

Στην ερώτηση η φοροδιαφυγή επηρεάζεται από το μορφωτικό επίπεδο του επιχειρηματία;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 2 καθόλου, 5 λίγο, 7 αρκετά, 26 πολύ και 23 πάρα πολύ.

Η ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ; ΣΕ ΤΙ ΒΑΘΜΟ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΚΑΘΟΛΟΥ	3	4,8	4,8	4,8
	ΛΙΓΟ	3	4,8	4,8	9,5
	ΑΡΚΕΤΑ	10	15,9	15,9	25,4
	ΠΟΛΥ	28	44,4	44,4	69,8
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	19	30,2	30,2	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.7: Η φοροδιαφυγή αποτελεί μέρος της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων; Σε τι βαθμό;

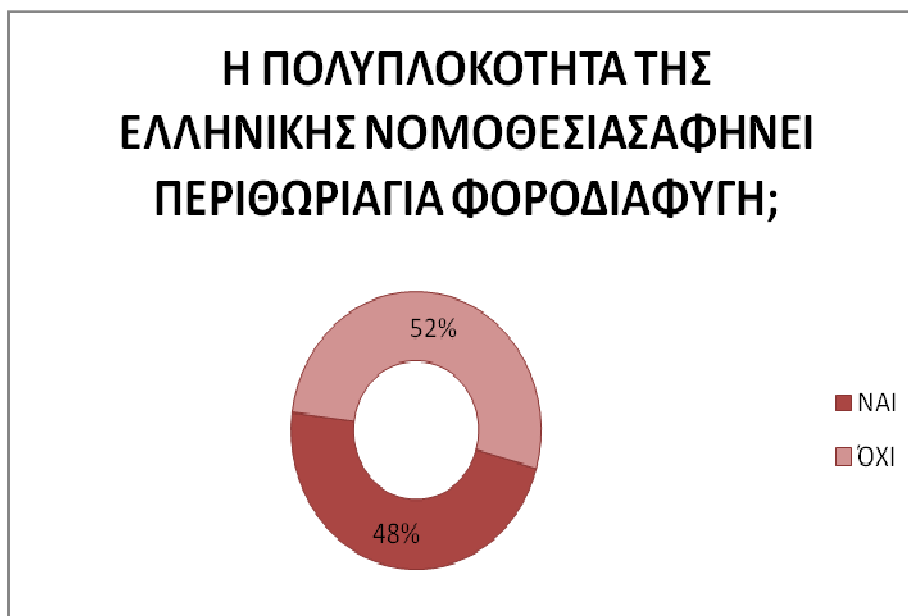
Διάγραμμα 4.7: Η φοροδιαφυγή αποτελεί μέρος της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων; Σε τι βαθμό;

Στην ερώτηση η φοροδιαφυγή αποτελεί μέρος της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων; Σε τι βαθμό;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 3 καθόλου, 3 λίγο, 10 αρκετά , 28 πολύ και 19 πάρα πολύ.

**Η ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
ΑΦΗΝΕΙ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΓΙΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ;**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	30	47,6	47,6	47,6
	ΟΧΙ	33	52,4	52,4	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.8: Η πολυπλοκότητα της ελληνικής νομοθεσίας αφήνει περιθώρια για φοροδιαφυγή;

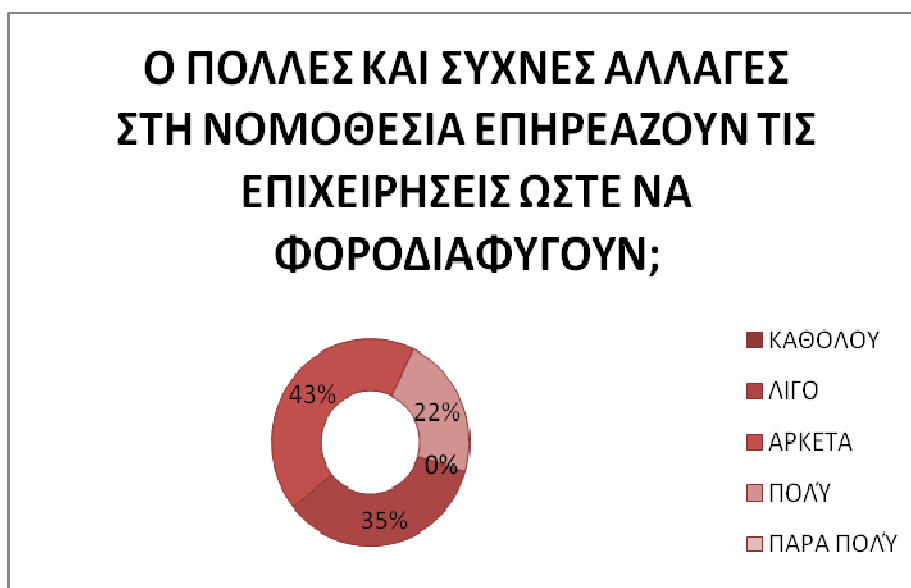
Διάγραμμα 4.8: Η πολυπλοκότητα της ελληνικής νομοθεσίας αφήνει περιθώρια για φοροδιαφυγή;

Στην ερώτηση η πολυπλοκότητα της ελληνικής νομοθεσίας αφήνει περιθώρια για φοροδιαφυγή;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 30 ναι και 33 όχι.

**ΟΙ ΠΟΛΛΕΣ ΚΑΙ ΣΥΧΝΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ
ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΩΣΤΕ ΝΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΟΥΝ;**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	22	34,9	34,9	34,9
	ΑΡΚΕΤΑ	27	42,9	42,9	77,8
	ΠΟΛΥ	14	22,2	22,2	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.9: Οι πολλές και συχνές αλλαγές στη νομοθεσία επηρεάζουν τις επιχειρήσεις ώστε να φοροδιαφύγουν;

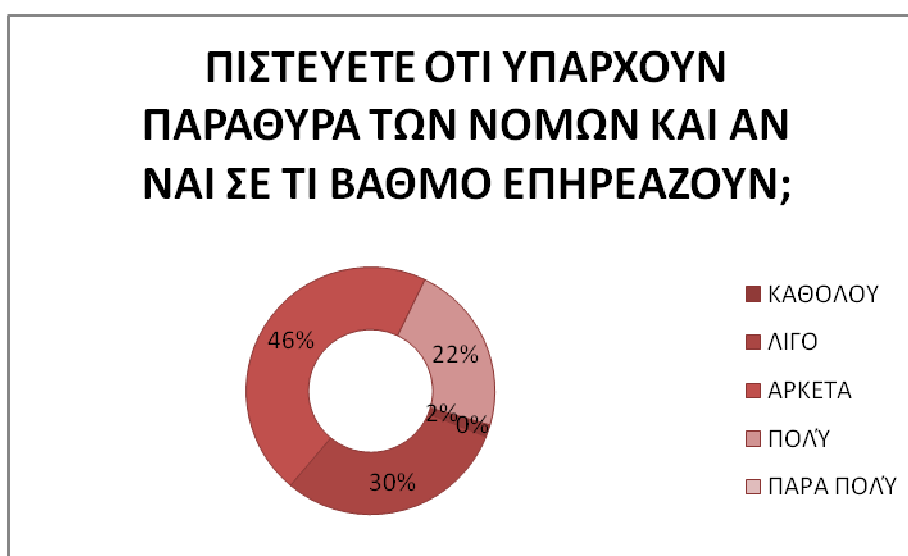
Διάγραμμα 4.9: Οι πολλές και συχνές αλλαγές στη νομοθεσία επηρεάζουν τις επιχειρήσεις ώστε να φοροδιαφύγουν;

Στην ερώτηση οι πολλές και συχνές αλλαγές στη νομοθεσία επηρεάζουν τις επιχειρήσεις ώστε να φοροδιαφύγουν;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 0 καθόλου, 22 λίγο, 27 αρκετά, 14 πολύ και 0 πάρα πολύ.

**ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΥΠΑΡΧΟΥΝ «ΠΑΡΑΘΥΡΑ» ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΑΝ
ΝΑΙ ΣΕ ΤΙ ΒΑΘΜΟ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ;**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	1,6	1,6	1,6
	ΛΙΓΟ	19	30,2	30,2	31,7
	ΑΡΚΕΤΑ	29	46,0	46,0	77,8
	ΠΟΛΥ	14	22,2	22,2	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.10: Πιστεύετε ότι υπάρχουν παράθυρα των νόμων και αν και σε τι βαθμό επηρεάζουν;

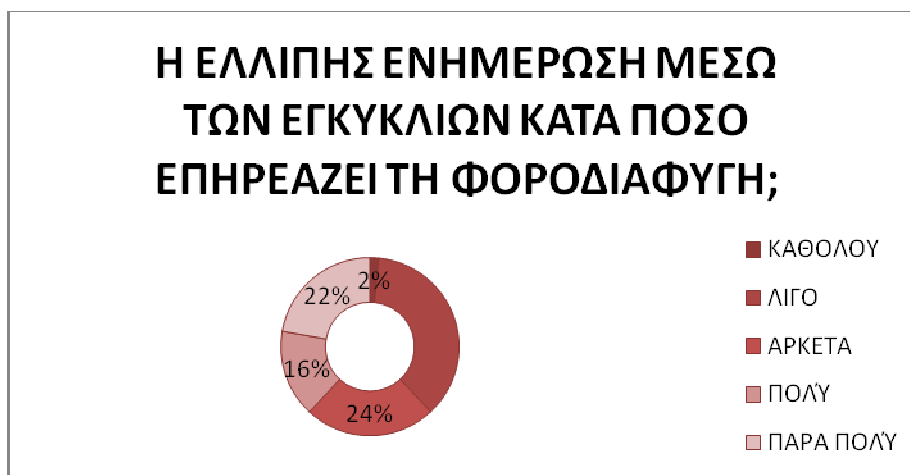
Διάγραμμα 4.10: Πιστεύετε ότι υπάρχουν παράθυρα των νόμων και αν και σε τι βαθμό επηρεάζουν;

Στην ερώτηση πιστεύετε ότι υπάρχουν παράθυρα των νόμων και αν και σε τι βαθμό επηρεάζουν;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 1 καθόλου, 19 λίγο, 29 αρκετά, 14 πολύ και 0 πάρα πολύ.

**Η ΕΛΛΙΠΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΕΓΚΥΚΛΙΩΝ ΚΑΤΑ ΠΟΣΟ
ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΗ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ;**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	1,6	1,6	1,6
	ΑΡΚΕΤΑ	23	36,5	36,5	38,1
	ΠΟΛΥ	15	23,8	23,8	61,9
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	10	15,9	15,9	77,8
	6	14	22,2	22,2	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.11: Η ελλιπής ενημέρωση μέσω των εγκυκλίων κατά πόσο επηρεάζει τη φοροδιαφυγή;

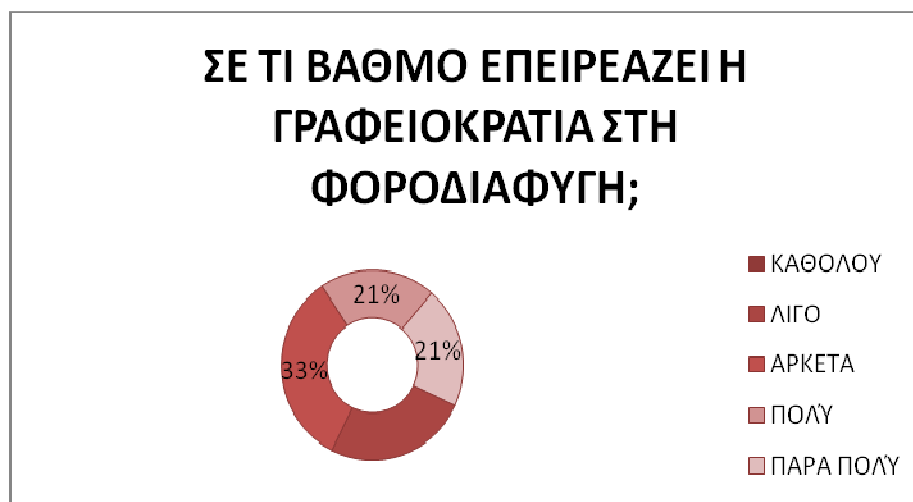
Διάγραμμα 4.11: Η ελλιπής ενημέρωση μέσω των εγκυκλίων κατά πόσο επηρεάζει τη φοροδιαφυγή;

Στην ερώτηση η ελλιπής ενημέρωση μέσω των εγκυκλίων κατά πόσο επηρεάζει τη φοροδιαφυγή, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 1 καθόλου, 23 λίγο, 15 αρκετά, 10 πολύ και 14 πάρα πολύ.

**ΣΕ ΤΙ ΒΑΘΜΟ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ Η ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗ
ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ;**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	16	25,4	25,4	25,4
	ΑΡΚΕΤΑ	21	33,3	33,3	58,7
	ΠΟΛΥ	13	20,6	20,6	79,4
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	13	20,6	20,6	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.12: Σε τι βαθμό επηρεάζει η γραφειοκρατία στη φοροδιαφυγή;

Διάγραμμα 4.12: Σε τι βαθμό επηρεάζει η γραφειοκρατία στη φοροδιαφυγή;

Στην ερώτηση σε τι βαθμό επηρεάζει η γραφειοκρατία στη φοροδιαφυγή;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 0 καθόλου, 16 λίγο, 21 αρκετά, 13 πολύ και 13 πάρα πολύ.

**ΟΙ ΒΑΡΙΕΣ ΠΟΙΝΕΣ ΣΕ ΤΙ ΒΑΘΜΟ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ ΩΣΤΕ ΝΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΕΙ;**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΛΙΓΟ	28	44,4	44,4	44,4
	ΑΡΚΕΤΑ	27	42,9	42,9	87,3
	ΠΟΛΥ	8	12,7	12,7	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.13: Οι «βαριές» ποινές σε τι βαθμό επηρεάζουν τον επιχειρηματία ώστε να φοροδιαφεύγει;

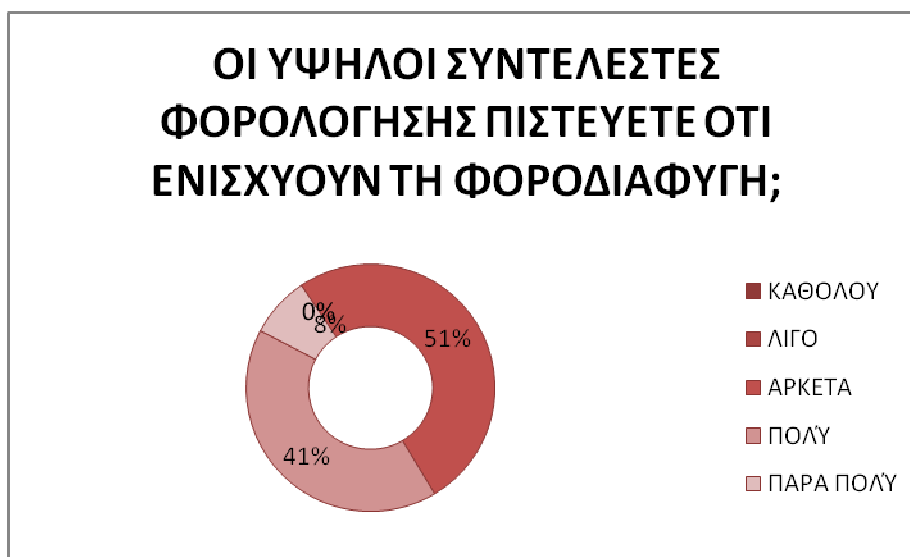
Διάγραμμα 4.13: Οι «βαριές» ποινές σε τι βαθμό επηρεάζουν τον επιχειρηματία ώστε να φοροδιαφεύγει;

Στην ερώτηση οι «βαριές» ποινές σε τι βαθμό επηρεάζουν τον επιχειρηματία ώστε να φοροδιαφεύγει;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 0 καθόλου, 28 λίγο, 27 αρκετά, 8 πολύ και 0 πάρα πολύ.

**ΟΙ ΥΨΗΛΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ
ΕΝΙΣΧΥΟΥΝ ΤΗ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ;**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΡΚΕΤΑ	32	50,8	50,8	50,8
	ΠΟΛΥ	26	41,3	41,3	92,1
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	5	7,9	7,9	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.14: Οι υψηλοί συντελεστές φορολόγησης πιστεύετε ότι ενισχύουν τη φοροδιαφυγή;

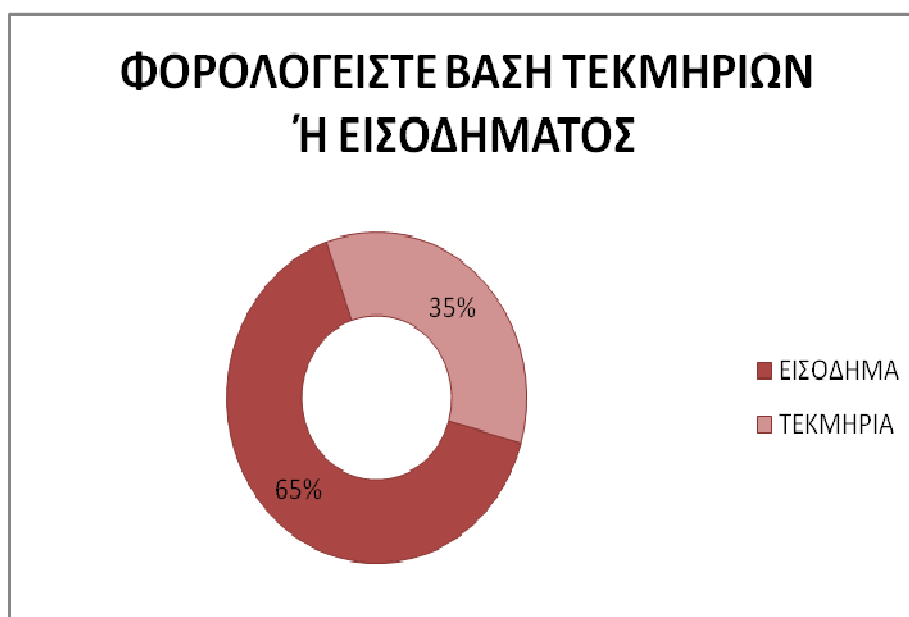
Διάγραμμα 4.14: Οι υψηλοί συντελεστές φορολόγησης πιστεύετε ότι ενισχύουν τη φοροδιαφυγή;

Στην ερώτηση οι υψηλοί συντελεστές φορολόγησης πιστεύετε ότι ενισχύουν τη φοροδιαφυγή;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 0 καθόλου, 0 λίγο, 32 αρκετά , 26 πολύ και 5 πάρα πολύ.

ΦΟΡΟΛΟΓΕΙΣΤΕ ΒΑΣΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ Ή ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΙΣΟΔΗΜΑ	41	65,1	65,1	65,1
	ΤΕΚΜΗΡΙΑ	22	34,9	34,9	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.15: Φορολογείστε βάση τεκμηρίων ή εισοδήματος;

Διάγραμμα 4.15: Φορολογείστε βάση τεκμηρίων ή εισοδήματος;

Στην ερώτηση φορολογείστε βάση τεκμηρίων ή εισοδήματος;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 41 εισόδημα, 22 τεκμήρια.

**ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΥΠΑΡΧΕΙ ΥΨΗΛΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΗΣ
ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝ ΝΑΙ ΣΕ ΤΙ ΒΑΘΜΟ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΟΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ ΩΣΤΕ ΝΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΕΥΓΕΙ;**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΚΑΘΟΛΟΥ	7	11,1	11,1	11,1
	ΛΙΓΟ	12	19,0	19,0	30,2
	ΑΡΚΕΤΑ	20	31,7	31,7	61,9
	ΠΟΛΥ	22	34,9	34,9	96,8
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	2	3,2	3,2	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.16: Πιστεύετε ότι υπάρχει υψηλή φορολογία στον κλάδο της εστίασης και αν ναι σε τι βαθμό επηρεάζει τον επιχειρηματία ώστε να φοροδιαφεύγει;

Διάγραμμα 4.16: Πιστεύετε ότι υπάρχει υψηλή φορολογία στον κλάδο της εστίασης και αν ναι σε τι βαθμό επηρεάζει τον επιχειρηματία ώστε να φοροδιαφεύγει;

Στην ερώτηση πιστεύετε ότι υπάρχει υψηλή φορολογία στον κλάδο της εστίασης και αν ναι σε τι βαθμό επηρεάζει τον επιχειρηματία ώστε να φοροδιαφεύγει;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 7 καθόλου, 12 λίγο, 20 αρκετά , 22 πολύ και 2 πάρα πολύ.

**ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΟΤΙ Η ΜΗ ΕΚΔΟΣΗ ΑΠΟΔΕΙΞΗΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΟΥΣ
ΑΜΕΣΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΜΜΕΣΟΥΣ ΦΟΡΟΥΣ;**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΚΑΘΟΛΟΥ	4	6,3	6,3	6,3
	ΛΙΓΟ	9	14,3	14,3	20,6
	ΑΡΚΕΤΑ	13	20,6	20,6	41,3
	ΠΟΛΥ	13	20,6	20,6	61,9
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	24	38,1	38,1	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.17: Γνωρίζετε ότι η μη έκδοση απόδειξης επηρεάζει τους άμεσους και του έμμεσους φόρους;

Διάγραμμα 4.17: Γνωρίζετε ότι η μη έκδοση απόδειξης επηρεάζει τους άμεσους και του έμμεσους φόρους;

Στην ερώτηση γνωρίζετε ότι η μη έκδοση απόδειξης επηρεάζει τους άμεσους και του έμμεσους φόρους;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 4 καθόλου, 9 λίγο, 13 αρκετά , 13 πολύ και 24 πάρα πολύ.

**ΑΠΟ ΠΟΙΟΥΣ ΦΟΡΟΥΣ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΑΠΑΛΛΑΓΕΙΤΕ ΔΙΟΤΙ ΤΟΥΣ ΘΕΩΡΕΙΤΕ
ΑΔΙΚΟΥΣ;**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΠΕΡΙΒΑΛΟΝΤΙΚΟ ΤΕΛΟΣ Κ ΤΕΛΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	2	3,2	3,2	3,2
	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	19	30,2	30,2	33,3
	ΦΟΡΟΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	21	33,3	33,3	66,7
	ΦΠΑ	16	25,4	25,4	92,1
	ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	3	4,8	4,8	96,8
	ΦΟΡΟΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	1	1,6	1,6	98,4
	ΛΟΙΠΟΙ ΦΟΡΟΙ	1	1,6	1,6	100,0
	Total	63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.18: Από ποιους φόρους θα θέλατε να απαλλαγείτε διότι τους θεωρείτε άδικους;

Διάγραμμα 4.18: Από ποιους φόρους θα θέλατε να απαλλαγείτε διότι τους θεωρείτε άδικους;

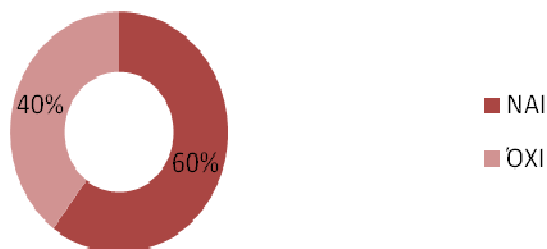
Στην ερώτηση από ποιους φόρους θα θέλατε να απαλλαγείτε διότι τους θεωρείτε άδικους;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 2 περιβαλλοντικό τέλος και τέλος διαμονής, 19 φόρος εισοδήματος, 21 φόροι περιουσίας, 16 ΦΠΑ, 3 φόρος κατανάλωσης, 1 φόρος μεταβίβασης κεφαλαίων και 1 λοιποί φόροι.

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Ο ΚΛΑΔΟΣ ΣΑΣ ΜΠΟΡΕΙ ΕΥΚΟΛΟΤΕΡΑ ΝΑ ΔΙΑΦΕΥΓΕΙ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	38	60,3	60,3	60,3
	ΟΧΙ	25	39,7	39,7	100,0
Total		63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.19: Πιστεύετε ότι ο κλάδος σας μπορεί ευκολότερα να διαφεύγει της φορολόγησης;

**ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΌΤΙ Ο ΚΛΑΔΟΣ ΣΑΣ
ΜΠΟΡΕΙ ΕΥΚΟΛΟΤΕΡΑ ΝΑ
ΔΙΑΦΕΥΓΕΙ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ;**

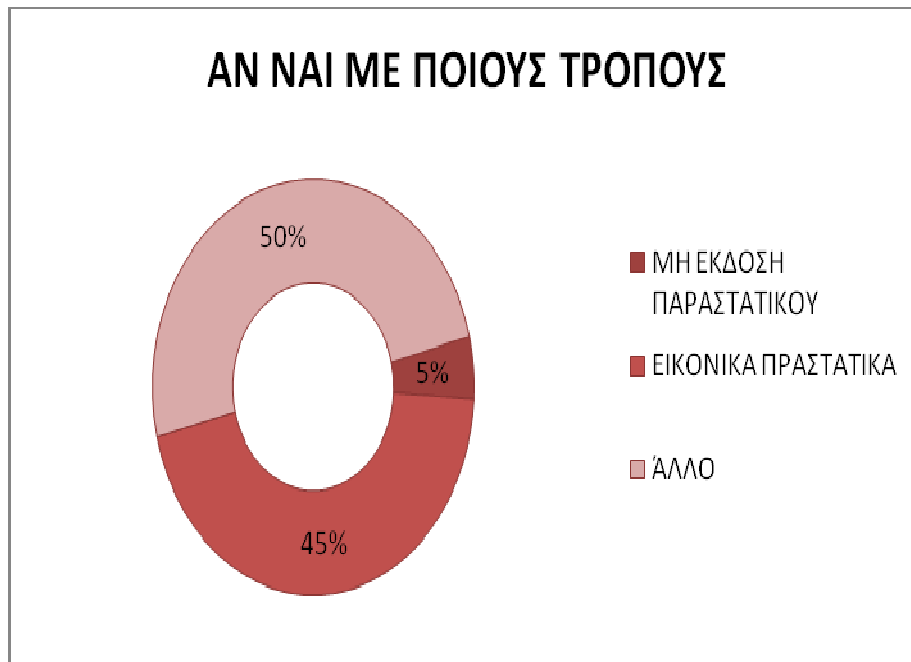
Διάγραμμα 4.19: Πιστεύετε ότι ο κλάδος σας μπορεί ευκολότερα να διαφεύγει της φορολόγησης;

Στην ερώτηση πιστεύετε ότι ο κλάδος σας μπορεί ευκολότερα να διαφεύγει της φορολόγησης;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 38 ναι και 25 όχι.

ΑΝ ΝΑΙ ΜΕ ΠΟΙΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΜΗ ΕΚΔΟΣΗ ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΟΥ	30	47,6	78,9	78,9
	ΕΙΚΟΝΙΚΑ ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΑ	4	6,3	10,5	89,5
	ΆΛΛΟ	4	6,3	10,5	100,0
	Total	38	60,3	100,0	
Missing	System	25	39,7		
Total		63	100,0		

Πίνακας 4.20: Αν ναι με ποιους τρόπους;

Διάγραμμα 4.20: Αν ναι με ποιους τρόπους;
 Στην (ανοιχτή) ερώτηση αν ναι με ποιους τρόπους;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 30 μη έκδοση παραστατικού, 4 εικονικά παραστατικά και 4 άλλο.

ΕΑΝ ΣΑΣ ΔΙΝΟΤΑΝ Η ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΝΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΕΤΕ, ΘΑ ΤΟ ΚΑΝΑΤΕ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	55	87,3	87,3	87,3
	ΟΧΙ	8	12,7	12,7	100,0
Total		63	100,0	100,0	

Πίνακας 4.21: Εάν σας δινόταν η ευκαιρία να φοροδιαφύγετε θα το κάνατε;

Διάγραμμα 4.21: Εάν σας δινόταν η ευκαιρία να φοροδιαφύγετε θα το κάνατε;

Στην ερώτηση αν σας δινόταν η ευκαιρία να φοροδιαφύγετε θα το κάνατε;, οι ερωτηθέντες απάντησαν: 55 ναι και 8 όχι.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο τέλος της εργασίας παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της εργασίας και οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Όπως αναφέρθηκε και στην αρχή της εργασίας, ο φόρος επιβάλλεται αναγκαστικά σε όλες τις οντότητες, δηλαδή σε νομικά και σε φυσικά πρόσωπα.

Οι φόροι είναι η κύρια πηγή εσόδων για το κράτος και μέσα από αυτούς, μπορεί να καλύψει τις δημόσιες δαπάνες. Το φυσιολογικό για ένα κράτος είναι να έχει περισσότερους άμεσους φόρους. Η φοροδιαφυγή βέβαια προκαλεί απώλεια και των άμεσων αλλά και των έμμεσων φόρων.

Ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχουν οι άμεσοι φόροι είναι η ισότητα απέναντι στους φορολογούμενους. Αυτό βέβαια δεν ισχύει για όλους. Ο φορολογικός νόμος ευνοεί τους μισθωτούς δίνοντας τους ένα ποσό του εισοδήματος που δεν το φορολογεί. Αυτό το αφορολόγητο ποσό δίνεται μόνο στους μισθωτούς και τους συνταξιούχους και όχι σε όσους έχουν εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα. Η διάκριση αυτή ενδεχομένως να οφείλεται στο γεγονός ότι μπορούν ευκολότερα να φοροδιαφύγουν όσοι αποκτούν εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα ή από ενοίκια. Υπάρχουν δηλαδή πολλοί φορολογούμενοι που δεν δηλώνουν όλα τα εισοδήματά τους εξαπατώντας το κράτος. Το φαινόμενο αυτό λέγεται φοροδιαφυγή και αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της κοινωνίας.

Στην παρούσα εργασία έγινε έρευνα με σκοπό να εξεταστεί η κατάσταση της φοροδιαφυγής στον τομέα της εστίασης, η οποία αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της οικονομίας και γενικότερα της κοινωνίας.

Από τους ερωτηθέντες οι περισσότεροι ήταν άνδρες ηλικίας 31-45 ετών. Ακόμα οι περισσότεροι είναι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας. Από τους ερωτηθέντες το 30,20% πιστεύει ότι η φορολογική συνείδηση επηρεάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό τη φοροδιαφυγή πράγμα που σημαίνει ότι οι φορολογούμενοι πρέπει να αποκτήσουν φορολογική συνείδηση και αυτό οφείλεται στην εκπαίδευση και το μορφωτικό επίπεδο σύμφωνα με το 41,30%.

Ένας άλλος παράγοντας που συμβάλλει στη φοροδιαφυγή είναι η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι η πολυνομία επηρεάζει τη φοροδιαφυγή κάτι που δείχνει ότι στην Ελλάδα έχουν γίνει πολλές αλλαγές στους νόμους.

Ο συνδυασμός των δύο παραπάνω παραγόντων έχει κλονίσει την πεποίθηση των φορολογούμενων για την αξιοπιστία του φορολογικού συστήματος και αυτό συμβάλλει στην φοροδιαφυγή. Εδώ πηγάζει και το συμπέρασμα ότι οι αλλαγές που έγιναν όσον αφορά το φορολογικό σύστημα δεν στόχευαν στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής ή έστω στην γεφύρωση της σχέσης μεταξύ των φορολογούμενων και του κράτους η οποία πρέπει να στηρίζεται σε μια ειλικρινή σχέση. Το 52% πιστεύει ότι η πολυπλοκότητα των νόμων αφήνει περιθώριο για φοροδιαφυγή.

Οι περισσότεροι που απάντησαν το ερωτηματολόγιο είχαν ως επιχείρηση καφέ-μπαρ 28,60% και εστιατόρια ενώ ακολουθούν οι ταβέρνες και τα ξενοδοχεία κι ως μέθοδο φοροδιαφυγής χρησιμοποιούν τη μη έκδοση παραστατικού. Συνδυαστικά με αυτό το 33% πιστεύει ότι ο τομέας της εστίασης έχει γραφειοκρατία η οποία επηρεάζει άμεσα τη φοροδιαφυγή. Ακόμα οι βαριές ποινές δεν είναι το μόνο που θα βοηθήσει στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, ενώ το 35% πιστεύει ότι ο τομέας της εστίασης έχει υψηλή φορολογία και αυτός είναι ο κυριότερος λόγος φοροδιαφυγής. Μάλλον γιατί αισθάνονται αδικημένοι όσοι έχουν μαγαζιά σε σχέση με τους μισθωτούς. Ακόμα το 38% γνωρίζει ότι η μη έκδοση απόδειξης βοηθάει στη φοροδιαφυγή τόσο των άμεσων όσο και των έμμεσων φόρων. Οι περισσότεροι απάντησαν ότι ο φόρος περιουσίας είναι άδικος και θα επιθυμούσαν απαλλαγή από αυτόν.

Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι το 60% πιστεύει ότι ο κλάδος της εστίασης φοροδιαφεύγει ευκολότερα από άλλους και ότι αξίζει το ρίσκο απέναντι στη φορολογία που καλούνται να πληρώσουν. Για το προηγούμενο φαίνεται ως αιτία η φορολογική νομοθεσία.

Μέσα από την έρευνα φαίνεται ότι το φαινόμενο της φοροδιαφυγής έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις καθώς στην τελευταία ερώτηση οι περισσότεροι (87%) απάντησαν ότι θα φοροδιέφευγαν εάν τους δινόταν η ευκαιρία.

Ένα ακόμα συμπέρασμα είναι ότι μέσα από τη φοροδιαφυγή διενεργείται αθέμιτος ανταγωνισμός καθώς όσοι φοροδιαφεύγουν μπορούν να ρίχνουν τις τιμές τους προσελκύοντας περισσότερους πελάτες.

Οι ερωτηθέντες φαίνεται να γνωρίζουν για τους άδικους και υψηλούς φόρους που καλούνται να καταβάλλουν και ειδικά αυτόν του εισοδήματος αλλά δεν φαίνεται να νιώθουν πως η φοροδιαφυγή μειώνει τα έσοδα του κράτους και ίσως οι υψηλοί συντελεστές είναι αναγκαίο κακό. Ακόμα η φοροδιαφυγή που γίνεται στον τομέα της εστίασης έχει σοβαρές επιπτώσεις και στις Δημόσιες Δαπάνες όπως:

- Στις υπηρεσίες
- Στα αγαθά

Θα έλεγε κανείς ότι οι φορολογούμενοι που φοροδιαφεύγουν απολαμβάνουν τα Δημόσια αγαθά που προσφέρονται μέσα από τους φόρους που καταβάλλουν αυτοί που δεν φοροδιαφεύγουν. Άρα οι συνέπειες της φοροδιαφυγής είναι:

- Άδικη διανομή των φόρων
- Ενίσχυση της οικονομικής κρίσης
- Μειώσεις μισθών και συντάξεων
- Αύξηση της παραοικονομίας άρα αύξηση στην παράνομη οικονομική δραστηριότητα
- Αναποτελεσματικότητα των οικονομικών μέτρων
- Αύξηση κινδύνου μακροπρόθεσμων ανισορροπιών.

Η παραπάνω έρευνα μπορεί να βοηθήσει στο μέλλον άλλες έρευνες σε άλλους τομείς μέσα από τις οποίες μπορεί να ερευνηθούν οι παράγοντες που οδηγούν στη φοροδιαφυγή με περισσότερα στοιχεία που θα προέρχονται από ένα ευρύτερο περιβάλλον.

Τρόποι αντιμετώπισης:

Κλείνοντας θα γίνει μια προσπάθεια να δοθούν τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου της φοροδιαφυγής.

Η πολιτεία πρέπει να βοηθήσει ώστε να γίνει αλλαγή της νοοτροπίας των φορολογουμένων για την ανταποδοτικότητα των φόρων με καλύτερευση των δημοσίων υπηρεσιών προς τους φορολογημένους.

Η εμπιστοσύνη μεταξύ κράτους και πολιτών μπορεί να καλυτερεύσει όταν οι πολίτες αισθανθούν ότι οι πολίτες είναι το κράτος και αυτό επιτυγχάνεται με μηχανισμούς πλήρως διαφάνειας των δημοσίων οικονομικών στοιχείων.

Ακόμα πρέπει να περιοριστούν ή ακόμα και να σταματήσουν οι άπειρες αλλαγές που γίνονται στη φορολογική νομοθεσία ώστε να είναι ευκολότεροι στη χρήση.

Να τονιστεί εδώ ότι οι πολλοί νόμοι προκαλούν δυσκολία στη χρήση τους όχι μόνο του πλήθους αλλά και εξαιτίας της κακής διατύπωσης που απαιτούν διευκρινιστικές εγκυκλίους με αποτέλεσμα οι νόμοι να υπερπληθύνουν.

Εδώ μπορεί να συμπληρωθεί ότι τα λάθη σε τέτοιες περιπτώσεις είναι ανθρώπινα και για τους υπαλλήλους αλλά και για τους φορολογούμενους. Το θέμα είναι ποιος την πληρώνει. Άλλωστε η πολυνομία δεν φάνηκε να έφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα τόσο στην φοροδιαφυγή όσο και στην οικονομική κρίση.

Συνέχεια των παραπάνω είναι ίσως η ψήφιση ενός δικαιότερου φορολογικού συστήματος που θα βοηθήσει στη σχέση μεταξύ κράτους και πολίτη δίνοντας κυρίως την αίσθηση της σιγουριάς καθώς πολλοί φορολογούμενοι πιστεύουν ότι εξασφαλίζουν ακόμα και την επιβίωση των μαγαζιών τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

- ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ, (2017) ΕΣΤΙΑΣΗ-ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΤΕΧΝΗ – ΜΠΑΡ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟ ΔΟΝΤΙ
- ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ, (2010), ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗ-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ-ΤΕΧΝΙΚΗ-ΕΛΕΓΧΟΣ-ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ-ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΥΓΕΙΝΗΣ & ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΟΠΟΜΠΟΣ
- ΒΑΒΟΥΡΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, (1990), ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΤΕΥΧΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ 1, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ
- ΔΡ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΜΠΑΛΗΣ, (2001), ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ «ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΘΑΝ. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, ΑΘΗΝΑ
- ΜΑΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, (2019), FOOD AND BEVERAGE MANAGEMENT ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ - ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΦΑΙΔΙΜΟΣ
- ΜΑΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, (2009), ΟΡΓΑΝΩΣΗ-ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ INTERBOOKS
- ΝΑΣΤΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ (2005), ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, Ε-ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
- ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ, (2010), ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ
- ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, (2020), ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΣΤΗΝ ΕΣΤΙΑΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΙΩΝ
- ΤΑΤΣΟΣ ΝΙΚΟΣ, (2012), ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

Διαδίκτυο

- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CE%BF%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1>
- <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/>
- www.dianeosis.org
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CE%BF%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1>

- https://www.dianeosis.org/2016/06/tax_evasion_in_greece/
- <https://www.tovima.gr/2020/01/14/finance/forodiatygi-poia-einai-ta-pentinta-epagglemata-protathlites/>
- https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2016/07/polynomia_teliko_keimeno.pdf
- <https://www.taxheaven.gr/law/4172/2013>
- <https://www.tovima.gr/2020/01/14/finance/forodiatygi-poia-einai-ta-pentinta-epagglemata-protathlites/>
- <https://www.statistics.gr/documents/20181/cc9f7a9d-4396-c901-f527-2a7ff1fff5dd>
- <https://www.liberal.gr/news/forologoumenoi-kai-epicheiriseis-psachnoun-to-dikio-tous-sta-dikastiria/215482>
- <https://www.newsbeast.gr/financial/arthro/4929255/meiomenos-fpa-ta-nea-kolpa-forodiatygis-stin-estiasi-kai-to-kynigi-tis-eforias>
- https://www.ethnos.gr/oikonomia/102332_dekades-ypotheseis-forodiatygis-apokalypse-i-eforia-posa-poy-zalizoyrn
- <https://www.skai.gr/news/finance/elegxoi-aade-forodiatygi-se-oli-tin-ellada-me-eikonika-timologia-kai-anakriveis-diloseis>
- <https://www.aade.gr/>
- <https://www.euretirio.com/forodiatygi/>
- <https://www.sofokleousin.gr/i-eforia-sygxorei-ti-forodiatygi-mexri-100000-eyro>
- <https://www.ereportaz.gr/o-sepoa-proidopii-paravatikotita-ke-forodiatygi-tha-epiferi-i-afxisi-tou-fpa-stin-estiasi/>
- <https://www.mag24.gr/meiomenos-fpa-nea-kolpa-forodiatygis-stin-estiasi-me-diples-apodeikseis/>
- <http://www.fmvoice.gr/index.php/oikonomia/eidiseis/item/222181-aade-saronoun-oi-elegxoi-gia-forodiatygi-se-oli-ti-xora>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

**ΘΕΜΑ: ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ – ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. ΤΡΟΠΟΙ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ**

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

ΦΥΛΟ:

- ΑΝΔΡΑΣ
- ΓΥΝΑΙΚΑ

ΗΛΙΚΙΑ :

- 18-30
- 31-45
- 46-55
- 56 + ΑΝΩ

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ:

- ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ
- ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ
- ΚΑΤΟΧΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ
- ΚΑΤΟΧΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ
- ΑΛΛΟ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ:

- ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
- ΤΑΒΕΡΝΑ
- ΠΙΤΣΑΡΙΑ
- ΚΑΦΕ ΜΠΑΡ
- ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
- ΑΛΛΟ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Σε τι βαθμό επηρεάζει η φορολογική συνείδηση τη φοροδιαφυγή;

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΥ
- ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

2. Η φοροδιαφυγή επηρεάζετε απ' το μορφωτικό επίπεδο του επιχειρηματία;

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΥ
- ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

3. Η φοροδιαφυγή αποτελεί μέρος της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων; Σε τι βαθμό;

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΥ
- ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

4. Η πολυπλοκότητα της ελληνικής νομοθεσίας αφήνει περιθώρια για φοροδιαφυγή;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

5. Οι πολλές και συχνές αλλαγές στην νομοθεσία επηρεάζουν τις επιχειρήσεις ώστε να φοροδιαφύγουν;

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΥ
- ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

6. Πιστεύετε ότι υπάρχουν «παράθυρα» των νόμων και αν ναι σε τι βαθμό επηρεάζουν;

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΥ
- ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

7. Η ελλιπής ενημέρωση μέσω των εγκυκλίων κατά πόσο επηρεάζει τη φοροδιαφυγή;

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΥ
- ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

8. Σε τι βαθμό επηρεάζει η γραφειοκρατία στη φοροδιαφυγή;

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΥ
- ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

9. Οι «βαριές» ποινές σε τι βαθμό επηρεάζουν τον επιχειρηματία ώστε να φοροδιαφύγει;

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΥ
- ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

10. Οι υψηλοί συντελεστές φορολόγησης πιστεύετε ότι ενισχύουν την φοροδιαφυγή?

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΥ
- ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

11. Φορολογείστε βάση τεκμηρίων ή εισοδήματος;

- ΕΙΣΟΔΗΜΑ
- ΤΕΚΜΗΡΙΑ

12. Πιστεύετε ότι υπάρχει υψηλή φορολογία στον κλάδο της εστίασης και αν ναι σε τι βαθμό επηρεάζει τον επιχειρηματία ώστε να φοροδιαφύγει;

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΥ
- ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

13. Γνωρίζετε ότι η μη έκδοση απόδειξης επηρεάζει τους άμεσους και τους έμμεσους φόρους;

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΛΙΓΟ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΥ
- ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

14. Από ποιους φόρους θα θέλατε να απαλλαγείτε διότι τους θεωρείτε άδικους;

- ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ
- ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
- ΦΟΡΟΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
- ΦΠΑ
- ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ
- ΦΟΡΟΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ
- ΛΟΙΠΟΙ ΦΟΡΟΙ

15. Πιστεύετε ότι ο κλάδος σας μπορεί ευκολότερα να διαφεύγει της φορολόγησης;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

Εάν ναι με ποιους τρόπους ;

.....

.....

.....

.....

16. Εάν σας δινόταν η ευκαιρία να φοροδιαφύγετε, θα το κάνατε;

ΝΑΙ

ΟΧΙ